Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэ гарана | № 20 (16243) | 1983 оной январиин 25, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ХОРИИН РАЙОНОЙ АЖАЛШАДАЙ 1983 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэбэринүүдые, «Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, 1982—1983 онуудай үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые абалгые болон бэлэдхэлые дээшэлүүлхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые районой ажалшад дайшалхы программамнай гэжэ тоолоhон байна.

Арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ажалай эмхидхэл hайжаруулха, ээлн буса ябадалтай ажалай ба гүрэнэй журам эбдэлгэтэй тэмсэл шангадхаха зорилго тодорхойлhон, «Ажалай жэшээгээр рэ хүндэ, алдар соло!» гэhэн үр доро худэлмэрилхөөр шиидэж москвагайхидай патриотическа хэлые дэмжэн, Буряадай АССР байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе рэтэй солотойгоор угтахые эрмэн, районой ажалшад 1983 о бэелүүлхээр иимэ социалис уялгануудые абаа гэбэл:

Промышленностиин талаар оходо 11.610 мянган түхэригэй жээтэй промышленна продукци далдаха жэлэй түсэбые декабриин 26-да дүүргэхэ, даабариhаа үр 200 мянган түхэригэй продукци далдаха. Арадай ажахыда түүгадуур 2000 кубометр модо эхэ, тиихэ зуураа 1982 онойхитой сасуулбал, ажалай бүтээсые 3 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулжа ашаар түсэбөө үлүүлэн, 90 мянган түхэригэй олзо оруулха, 75 мянган түхэригэй хэмжээнэй ашаг олготой шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлгын эмхидхэлэй-техни 15 хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ, урлан нарижуулгын 25 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, ... мянган түхэригэй олзо оруулха зо табигдаба.

Материальна болон энергетикын арга боломжонуудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ шэглэлтэй ажалмэриез үргэлжэлүүлхэ, жэлэй хэмжэгээр 3,2 процент металл, 3 процент модон материалнуудые, 1,5 процент түлишэ, ... процент автомашинын бензи, ... процент дизельнэ түлишэ, ... процент электрын элшэ алмаха.

Энэ жэлдэ хоёр байратай гэр, 4 бани, үхибүүдэй саад ясли, улаан улан, хониной хоёр, гахайн нэгэ бyра баригдаха, шахалгын 5 талмай энэдхэгдэн хубилгагдаха юм. Тиихэтэ хамта промышленностиин хүсөөр 700 тонно үбhэ ба зелёнко hурилхэ, 2500 тонно модоной шэлбүү, 1600 тонно набшаhата тэжэл бэдхэхээр, 50 мянган hургааг опхоор түсэблэнэ.

БАРИГА-ХАБСАРАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИ жэлэй түсэбые декабриин 29-дэ дүүргэжэ, 200 мянган түхэригэй хэкээнэй капитальна hомолол-гые нэн хэрэглэхэ. Бригадна подрядай уримаар хэгдэдэг барилга-хабсаргын хүдэлмэриие 60 процентдэ хүргэхэ, ажалай бүтээсые 2,5 процентээр дээшэлүүлхэ, ашаглалгада тушаагдаhан барилгын объектнүүдэй адаг 90 процентые «hайн», «эрхи, hайн» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр тушааха уялга абтаа.

Энэ жэлдэ 335-дахи ПМК өөрын-гөө хсөөр Хори тосхондо 18 байратай гэр, хилээмэнэй завод, Анаагай совхоздо машина хадагалха хашаа, хоёр байратай табан гэр барижа тушааха юм.

РСУ-гай коллектив 420 мянган түхэригэй хэмжээтэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие декабриин 29-дэ дүүргэхэ. Хүдэлмэришэд, таряашад болон улаан армеецүүдэй депутадуудай Соведэй I съездын болоhон Кульск тосхондохи гэрые шэнэдхэн заhабарилха юм.

«Бурятсельхозмонтажкомплект» трестын 4-дэхи ПМК-гай коллектив барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй түсэбые декабриин 25-да, «Бурводстрой» управлениин ПМК-гай коллектив — декабриин 28-да дүүргэхээр уялга абаа. Тиихэдэ асфальт хушалтатай табан километр шэнэ харгы бариха, арбан километр харгыда капитальна заhабарилга хэгдэхээр хараалагдана.

Районой хэлхеэ холбоошод, электросетиин хүдэлмэрилэгшэд жэлэй туршада ехэ хэмжээнэй капитальна заhабарилгын хүдэлмэри хэхэ хэрэглэгшэдые электрын элшэ хүсөөр таhалгаряагүй хангажа байхаар бэеэ уялгаланхай.

Хүдөө ажахые үйлэдбэриин - техническэ талаар хангалгын районой нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд жэл соо бүтээхээр хараалагдаhан технико-экономическа үрэ дүнгүүдые декабриин 25-да дүүргэхэ, совхозуудые техническэ талаар хангалгын шанарые hайжаруулха зорилготой.

Районой худалдаа наймаанай ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд эд бараанай эрьесые 23 миллион 736 мянган түхэригтэ, ниитын эдеэ хоолой—1.151 мянган түхэригтэ хүргэхэ юм. Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 6 процентээр ургаха байна. Коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд Хори тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар хараалагдаhан түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхэ, коммунальна предприятинуудай хүдэлмэриие улам hайжаруулха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН талаар болоходо, энэ жэлдэ районой ажахынууд 29000 центнер мяха, 60.000 центнер hү, 3800 центнер (физическэ) ноохо, 2.100 мянган үндэгэ абаха, гүрэндөө 25.500 центнер мяха, 49000 центнер hү, 5100 центнер (зачетно) ноохо, 2 миллион үндэгэ тушааха түсэбтэй.

Үнеэн бүриhөө hү haалгые 1800 килограммда, хонин бүриhөө ноохо хайшалгые 3,5 килограммда хүргэхөөр, тахяа бүриhөө 180-haa үсөөн бэшэ үндэгэ абахаар хараална.

Мал түргөөр шахан таргалуулха хэрэг урагшатайгаар эмхидхэжэ, үхэрэй толгой бүриин шэгнүүрые 360 килограммда, хонидой — 38—40 килограммда, хурьгадай —28—30 килограммда хүргэхэ хүсэлэнтэй байна.

Энэ жэлдэ 6500 тугал, 49000 хурьган, 300 унаган гэхэ гү, али зуун эхэ мал бүхэнhөө 85 тугал, 86 хурьгад, 70 унагад абтахаар түсэблэгдэнэ. Жэлэй эсэстэ районой совхозууд бүхыдөө 17500 үхэртэй, тэрэ тоодо 5600 үнеэдтэй, 118500 хонидтой (55000 эхэ хонид), 1800 адуутай байха ёhотой.

Худалдаhан бүхы hүнэй 90-hээ доошо бэшэ процентнь нэгэдэхи сортын, тушаагдаhан малай 80 процентнь тарган болон дунда зэргын шадалтай байха, муу шанартай ноохоной хэмжээе эрид доошолуулха зорилго табигдана.

Ниитын адууhа малай үбэлжэлгынь хаhые, түл абалгые эмхитэйгээр, гарза багатайгаар үнгэргэхэ, үбэлэй hарануудта үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1265 килограмм hү haаха, шахалгада табигдаhан үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэ бүри 600 граммhaa доошо бэшээр нэмээжэ байха уялга абтаба.

Июниин 10 болотор хамаг хурьгадые эхэhээнь илгалгые дүүргэхэ, хониной ноохо хайшалха, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые тон богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Мал ажал эрхилэлгэ дээрэ түрүү арга дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, малай үүлтэр, зоотехническэ ба ветеринарна хүдэлмэриие бүхы дээрэнь hайжаруулха зорилго тодорхойлогдоо.

Экономическа хүдэлмэриие hайжаруулха, зөөридэ гамгүйгөөр, ээзн бусаар хандалгатай эрид шууд тэмсэхэ, тоо бүридхэл гуримшуулха талаар шухала хэмжээнүүдые абахабди. Малшадай экономическа ба зооветеринарна hуралсалые таhалгаряагүйгөөр үнгэргэхэ ёhотойбди.

Газар тарялангай талаар гэхэдэ, энэ жэлдэ ороохо абалгые 25000 тоннодо, хартаабха — 960 тоннодо, овощ—310 тоннодо, витаминтай гурил болгомоор ногоое 200 тоннодо, олон жэлэй ногооной үрэhэ суглуулгые 15 тоннодо хүргэхэ зорилго табигдаба. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 10—12 центнер ороохо, 80 центнер хартаабха, 160 центнер овощ абахабди. Саг соогоо, hайн шанартайгаар 12.600 гектар паар хахалагдаха байна.

30.000 тонно үбhэн абтаха, 9000 тонно сенаж, 43000 тонно силос, 1600 тонно ногооной витаминтай гурил, 1500 тонно модоной набша намаатай мүшэр, 2200 тонно корнеплод бэлэдхэгдэхэ, гектар бүриhөө дунда зэргээр 10—12 центнер, харин уhалагдадаг сабшалангhaa 18—20 центнер үбhэн хуряагдаха байха.

Тарялан болон сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхын тула 150 мянган тонно наг шэбхэ, 1200 тонно минеральна утэгжүүлгэ газарай хүрьhэндэ оруулагдаха юм. Уhалалгын хаhааб болон hубагуудые, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые саг соонь бэлэн болгохо, 3 миллион кубометр тошо халяан хүргэхэ, бүлүүр станцинуудые, уhа сүршэдэг түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, 2 мянган гектарhaa багa бэшэ газар дээрэ культурно-техническэ хүдэлмэри хэхэ байнабди.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриие тон богони болзор соо дүүргэхэ, тарилгын, паарай хойноhоо hайнаар харууhалха, ургаса эмхитэйгээр хуряан абаха хэмжээнүүд абтаха. Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, зоно баримталhан газар тарялан элдүүрилхэ гурим нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Намарай паар хахалалгые сентябриин 25-да, паар хоёрдохёо — августын 5-да дүүргэхэбди. Мартын 25 болотор трактор, сеялкэ, газар элдүүрилгын болон хүдөө ажахын бусад техникын заhабарилгые дүүргэхэ, мартын 1 болотор бүлүүр бүхы станцинуудые, июниин 1 болотор үбhэ хуряалгын техникые, июниин 25 болотор ороохото ургамалнуудые хуряаха техникые заhабарилга дүүргэгдэхэ, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсалые амжалтатайгаар дүүргэхэ, механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса эмхидхэхэ уялгатайбди.

Байгша ондо **үйлэдбэриин, соёлой ажаhуудалай** ехэ барилга хэгдэхэ байна. Совхозуудта хоёр байратай 20 гэр, үрэмдэмэл 8 худаг, тус тустаа 600 хониной багтаамжатай типовой 8 байра, минеральна утэгжүүлгэ хадагалха 3 склад, К-700 түхэлэй тракторай 3 гараж, нефтебаза, тэжээлэй 2 цех, тугалай 2 байра баригдаха. Тиихэдэ Хасууртайн ба Хүрбын совхозуудта үхибүүдэй хоёр саадай барилга дууhаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн силос-сенаж дараха 11 нүхэн, ороохо сэбэрлэхэ, хадагалха цемент хушалгатай 3 талмай баригдаха байна. Хүрбын совхоздо 100 хүнэй hууритай клубай, Хориин совхоздо ажалай ба амаралтын лагериин барилгые эхилхэбди.

Арадай гэгээрэлэй, 12-дохи СПТУ-гай хүдэлмэрилэгшэд hуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар болон үрэ дүнгүүдые саашадань hайжаруулха, hурагшадые үнэн сэдьхэлэй журамтайгаар, интернациональна, сэрэгэй-патриотическа мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ, арадай ажахын түсэбүүдые бүхы дээрэнь дүүргэхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ байна. Ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, мэргэжэлээ шэлэн олохо хэрэг hайжаруулха зорилготойгоор hурагшадай үйлэдбэриин 17 бригада, ажалай ба амаралтын 11 лагерь байгуулагдахаар түсэблэгдэнэ.

Элүүрые хамгаалгын, соёлой хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной энхэ элүүрые сахин хамгаалха, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие улам hайжаруулха, гуримшуулха талаар мүн лэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлhон байха юм.

Арадай ажахын түрүүшүүлэй районно зүблөөндэ хабаадагшад 1983 оной түсэбтэ даабари болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе габшагай ажалаар угтан hайндэрлэхыень районойнгоо бүхы ажалшадые уряалба.

Социалис уялганууд ажалша коллективүүдтэ үргэнөөр зүбшэгдөөд, 1983 оной январиин 15-да болоhон арадай ажахын түрүүшүүлэй районой зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЖАЛАЙ АЛХАМУУД

СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1982 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд согсологдобо.

1982 ондо ниитын үйлэдбэриие саашадань дээшэлүүлэгдээ, арад зоной hуудал байдал улам hайжаруулагдаа гэжэ СССР-эй Центральна статистическэ управлени мэдээсэнэ.

1981 онойхитой жэшэбэл, хэрэглэмжэдэ ба нөөсэлгэдэ ашаглагдаhан национальна доход — 102,6 процент; промышленностьда ажалай бүтээсэ — 102,1, хүдөө ажахыда (ниитын үйлэдбэри)—106, барилга дээрэ ажалай бүтээсэ 102 процент болоhон байна. Арадай ажахыда ашаг олзо 3,5 процентээр ургаа. Гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаанай розничо эд бараанай эрьесэ — 100,3 процентдэ; байрын гэрнүүдэй ниитэ талмайе ашаглалгада оруулалга 100,5 процентдэ хүргэгдэбэ. Гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 8,4 процентээр дээшэлhэн байха юм.

Эрдэм, техникын 170 программа бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдээ. Арадай ажахын бүхы hалбаринуудта эрдэм, техникын туйлалтанууд нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Үнгэрhэн жэлдэ 3,5 мянган шэнэ түхэлэй машинанууд, түхеэрэлгэнүүд, аппарадууд, приборнууд болон автомат хэрэгсэлнүүд бүтээгдээ, промышленна предприятинуудта 11 мянга гаран оньhожоруулагдамал поточно ба автомат лининүүд тодхогдон табигдаа, 5 мянгаhaa үлүүтэй участок, цех, үйлэдбэри үргэлжэ дээрэнь оньhожоруулагдаа, автомадаар хангагдаа, тоо бүридхэхын, түсэблэлгын ба хүтэлбэрилхын тула 520 автомат түхеэрэлгэ байгуулагдаа, ухаалан зохёолгын 24 мянган, урлан нарижуулгын 4 миллион шахуу дурадхал арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдээ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ ургаа. Ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар 2,7 миллион хүнэй ажал арьбалагдаhан байна.

Гэхэтэй хамта ажалай бүтээсын ургалта хараалагдаhан түсэбүүдhээ гээгдэнэ, материальна нөөсэнүүдые арьбалха, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ даабаринууд гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлэгдээгүй.

Национальна доход 12 миллиард түхэригөөр ургажа, 500 миллиард түхэригhөө (бодото сэнгүүдээр) дээшээ гараhан байха юм. Тэрэнэй дүрбэнэй гурбан хубинь хэрэглэмжэдэ гаргашалагдаа, харин гэр байрын ба социально-соёлой барилгада hомологдоhон гаргашануудые хараада абабал, национальна доходой табанай дүрбэн хубинь арадай hуудал байдалда хэрэглэгдээ.

1981 онойхитой сасуулбал, промышленностиин продукци 20 миллиард түхэригөөр ургажа, 723 миллиард түхэригhөө дээшэ гараhан байна (предприятинуудай 1982 оной январиин 1-нэй оптово сэнгүүдээр).

1982 ондо хүдөө ажахын продукциин хэмжээн 126 миллиард түхэригтэ хүрэhэн, жэлэй ургалтань 5 миллиард түхэриг болоhон байгаа.

138 миллиардhaa үлүү түхэригэй гэхэ гү, али 1981 онойхиhoo 6 миллиард шахуу түхэригөөр ехэ гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаа.

Арадай ажахыда хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай жэлэй дундуур тоо 1,2 миллионоор ургажа, 115,2 миллион хүндэ, харин колхозуудай, ниитын ажахыда хүдэлдэг колхознигуудай тоо 13 миллион хүндэ хүрэhэн байна.

Урда урдын жэлнүүдтэл адли, хүдэлхэ аргатай хүнүүд ажалаар гүйсэд хангагдаа.

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 119 миллиард түхэригтэ хүрэбэ. Тэрэнэй ехэнхи хубинь — социалис гүрэнүүдтэ, нэн түрүүн Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудта хүртэнэ.

Промышленностьда продукци худалдалгын хэмжээгээр тододхогдоhон жэлэй түсэб дүүргэгдээ. 1981 онойхитой жэшэбэл, үйлэдбэриин ургалта 2,8 процент болоhон байна. Промышленностиин зарим hалбаринуудаар баримтанууд доро толилогдоно гэбэл:

Ажалай бүтээсэ 2,1 процентээр ургаа: энээнэй ашаар үйлэдбэриин ургалтын дүрбэнэй гурбан хубинь туйлагдаа. Продукцида материал гаргашалга хороогдоо. Ашаг олзонь дээшэлээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудтай зохилдуулан, территориально-үйлэдбэриин комплекснуудые хүгжөөлгэ улам эршэдхэгдэhэн байгаа.

Промышленностьда үйлэдбэриин технико-экономическа үрэ дүнгүүд болон продукциин шанар hайжаруулагдаа.

Тэрэнэй ниитэ хэмжээндэ эрхим шанартай продукциин хубита 15 процентээр дээшэлбэ. 3,5 мянга гаран шэнэ түхэлэй эдлэл хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэгдэн гаргагдажа эхилhэн байха юм.

Продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ болоо гэбэл: электрын элшэ хүсэн — 1366 миллиард киловатт-час; нефть (газай конденсадые оруулалсан) — 613 миллион тонно; газ—501 миллиард кубометр; нүүрhэн—718 миллион тонно; булад — 147 миллион тонно; хара металлнуудай прокат (бэлэн болгогдоhониинь) — 102 миллион тонно; булад хоолой соргонууд — 17,9 миллион тонно; түмэрэй руда — 244 миллион тонно; минеральна утэгжүүлгэнүүд (шэмэтэ зүйлнүүдэй 100 процентдэ оруулхада) — 26,7 миллион тонно; ургамалнуудые хамгаалдаг химическэ хэрэгсэлнүүд (условно единицээр) — 533 мянган тонно; серэ кислота — 23,8 миллион тонно; синтетическэ дабирхай болон пластмасса — 4,1 миллион тонно; химическэ утаhан — 1,2 миллион тонно; автопокрышканууд — 61,7 миллион; угаабариин синтетическэ хэрэгсэлнүүд — 1,1 миллион тонно; металл отолдог станогууд — 2068 миллион түхэригэй; программна жолоодолготой автомат манипуляторнууд (промышленна роботууд) — 5,4 мянган; приборнууд, автомат хэрэгсэлнүүд болон тэдэнэй запас частьнууд — 4,8 миллиард түхэригэй; тоолон тодорхойлолгын техникын хэрэгсэлнүүд болон тэдэнэй запас частьнууд — 2,9 миллиард түхэригэй; нефтеаппаратуранууд — 211 миллион түхэригэй; химическэ түхеэрэлгэ болон тэрэнэй запас частьнууд — 761 миллион түхэригэй; хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин технологическа түхеэрэлгэнүүд болон тэдэнэй запас частьнууд — 1,5 миллиард түхэригэй; ашаанай магистральна вагонууд — 58,6 мянган; автомобильнууд — 2173 мянган, тэрэ тоодо ашаанай—780 мянган, хүнгэн — 1307 мянган, автобусууд 85,7 мянган; тракторнууд — 47,9 миллион мориной хүсэтэй; хүдөө ажахын машинанууд — 3,3 миллиард түхэригэй; мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд — 2,3 миллиард түхэригэй; ороохо хуряадаг комбайнууд — 112 мянган; экскаваторнууд — 42,7 мянган; саарhан — 5,4 миллион тонно; цемент—124 миллион тонно.

Бүхы түхэлэй бүдүүд — 11,1 миллиард дүрбэлжэн метр; оёмол зүйлнүүд —24,1 миллиард түхэригэй; дотор ба гадар нэхэмэл хубсаhан—1,6 миллиард хэhэг; арhан гутал — 730 миллион паар; мяхан — дүн хамта 15, 24 миллион тонно, тэрэ тоодо промышленна үйлэдбэрилгын —9,2 милион тонно; колбасагай зүйлнүүд — 3,1 миллион тонно; загаhаар буйлуулагдаhан эдеэ хоолой зүйлнүүд, тэрэ тоодо консервэнүүд—6,4 миллиард түхэригэй; малай тоhон — 1,3 миллион тонно; сагаан эдеэн hүн дээрэ абажа харахада—26,4 миллион тонно; ургамалай тоhон — 2,6 миллион тонно, кондитерска зүйлнүүд —4,0 миллион тонно; сай — 221 мянган тонно; консервэнүүд — 16,6 миллиард баанха; часынууд — 69,9 миллион, шаажан-шабар амhартанууд — 840 миллион түхэригэй; телевизорнүүд — 8,3 миллион, тэрэ тоодо үнгэтэ — 3,1 миллион; холодильнигууд — 5,8 миллион; мебель — 6,7 миллиард түхэригэй.

Газ, нүүрhэ малтажа абаха, автопокрышкануудые, металл отолдог станогуудые, приборнуудые, автомат хэрэгсэлнүүд болон тоолон тодорхойлолгын техникэ, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые, ороохо хуряадаг комбайнуудые, экскаваторнуудые, газетын саарhа, арадай хэрэглэмжын эд бараа, тэрэ тоодо улhан бүдүүдые, нэхэмэл бэшэ материалнуудые, оёмол хубсаhа хунар ба оймhоной зүйлнүүдые, загаhаар буйлуулагдаhан эдеэ хоолой продукци, загаhанай консервэнүүдые, кондитерска зүйлнүүдые, часынуудые, шаажан-шабар болон бусад hайн шанартай амhартануудые, мебель, киноаппаратурануудые, садай-огородой инструментнүүдые, эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ, үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ...ЖЭН

НАЙДАМТАЙ ТЕХНИКЭДЭЭ ТҮШЭГЛЭН

Газараа элдүүрилхэ, ...арихa хүдэлмэринүүдээ орhоонь оройтуулбал, ...эй hайн ургаса ургуулхагүйш. Энээниие ...нютагай тарян ажалш...он механизаторнууд ...илгодог гээшэ. Мүн ...уряалгын үедэ нэгэ ...аатабал, нилээд ехэ ...аа алдаха ха юмши. ...умэнэй тохёолдохогү ...а бүхы техникээ h...аhабарилха, зүбөөр ...эхэ хэрэгтэй бшуу.

Түнхэнэй районой ...олхозойхид hүүлэй ...үүдтэ ороохо тарян ...үуритай баян ургаса ...а абадаг болонхой ...ээлхэдэ, тэдэнэр үр...элдэ гектар бүриhө ...эргээр 17,4 центнер ...углуулжа, район ...эгэдэхи hүүри эзэл...дэнэрэй туйлаhан ...алтада техникэ го...үүдэй нэгые дүүргэ...а. Энэ хабарай т...ргаса хуряалгын үе...а, тракторнууд э...аатаа гэжэ хэлсэхэ...ахагүйт.

Тус ажахынхид ха...ынгаа машинануудын нягтаар хадагалхын тула шудхамал цемент шалатай, шифер хушалтатай яб гэмэ үндэр харша хорёотой hараб-шануудые бариhан юм. Мүнөө эндэ бүхы техникэнь суглуулагдажа, нэгэ жэгдээр зэргэлүүлэгдэн, ГОСТ-ын ёhоор табигданхай харагдана. Сеялкэнүүд, плугууд, культиваторнууд, ороохоной комбайнууд болон бусад агрегадуудай хажуугаар гарахадаа, резинэ мөөрнүүдэйнь сагаадагдаhан, дээшээ үргэгдэжэ тулга дээрэ табигдаhан, звездочконуудайнь тоhодогдоhон, шулгарhан газартаа шэрдэгдэhэн байhыень обёорхош.

1983 оной хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ техникые хаhа сагтань, hайн шанартайгаар бэлдэхэ тушаа мухаршэбэрэйхидэй республика дотороо гаргаhан үүсхэлые дурсагдагша колхозой механизаторнууд hайшаан дэмжээд, техникээ бэлдэхэ талаар үндэр социалис уялгануудые абаhан юм. Тэрэнэй ёhоор газарай хүрьhэ элдүүрилхэ болон хабарай тарилгада хабаадуулагдаха техникээ шэнэ жэлэй урда тээ бултыень заhабарилжа хадагалаанда табяа hэн. Колхоз бүхыдөө ороохоной 19 комбайнтай юм. Эдээнээ бултыень үбэлэй сагта заhабарилжа дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, мүнөө 11-ыень бэлэн болгоо. Бэшыень апрелиин 23 болотор заhабарилжа дүүргэхээр хараалнад.

Хирпиисээр бариhан үндэр сагаан, уужам hаруул машинно-тракторна мастерской соонь найман трактор зэргэ табигдажа заhабарилагдаха аргатай юм. Эндэ мотоорно, токарна, түлшэнэй аппаратуранудые заhабарилха цехүүд бии. Капитальна заhабарилгада табигдаhан тракторнуудынь бүри рамадаа хүрэтэрөө задалагданхай харагдана. Нүгөө зариманиинь хабсаргагдажа, дүүрэхэ дүтэлөө. Намарhaa хойшо эндэhээ 14 трактор заhабарилагдажа гараа.

— Байгша оной апрелиин нэгэн болотор бүхы тракторнууднай заhабарилагдажа бэлэн болохо юм, — гэжэ колхозой ахамад инженер Б. Н. Зайганов хөөрэнэ. — Госкомсельхозтехникэдэ табан трактор заhабарилхыень эльгээгээбди. Мүнөө гурбаниинь бэлэн болгогдонхой. Гэбэшье тэндэ тракторнуудые муугаар заhабарилна, саг соонь бэлэн болгоногүй. Мүн тэндэ заhабарилгада үгэхэдөө, ехэ гарзада оронобди.

Энэ колхоздо механизатор бүхэн өөhэд өөhэдынгөө техникые заhабарилна, дүүргэhээр лэ бэе бэедээ туhална. Жэшээлхэдэ, комбайнернууд В. Б. Марянов, А. Ж. Тунгриков, А. Б. Андренов гэгшэд эгээн түрүүн «талынгаа онгосонуудые» заhабарилжа дүүргэhэн юм. Мүнөө тэдэнэр бэшэ комбайнернуудайнгаа техникые заhабарилгада хамhалсажа байна.

Трактористнууд Б. Б. Хоренов, Д. Л. Сагадаев, А. Н. Туркин, Б-Ж. Д. Игнашкеев, В. А. Ревякин гэгшэд «булад хүлэгүүдээ» эрхим шанартайгаар заhабарилжа дүүргээ. Мүнөө колхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн Борис Будаевич Хоренов хоёрдохи трактораа заhабарилжа байна. Харин үниинэй механизатор Дамба Лопсонович Сагадаев заhабарилhан трактораараа фермэдэ таряа талханай зүйл зөөнэ. Бэшэниинь «булад хүлэгүүдээ» бэлэн болгоод, заhабарилгала hая эхилhэн нүхэдтөө туhална. Трактористнууд өөhэдынгөө тракторнуудhaa гадна, өөhэд өөhэдынгөө звеногой хүрьhэ элдүүрилхэ, таряа тариха техникээ заhабарилна.

Эндэ техникэ заhабарилгын хүдэлмэриин ябаса моторист Д-С. Д. Убушеев, слесарь О. Д. Махеев, токарь Р. Д. Бильдаков, электрогагнууршан Н. Б. Машкеев, түмэршэ дархан Д. С. Махеев гэгшэдэй оролдосотой ажалhaa дулдыдана. Механизаторнуудай захилые түргөөр, удааруулангүй хэжэ үгэхэдэнь, заhабарилгаяа түргөөр дүүргэнэ ха юм. Илангаяа дуталдаhан запчастьнуудые hэльбэжэ шэнэлээд үгэнэ.

Техникэ заhабарилагшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэдэнэр долоон хоногой, hарын туршада али зэргэ юумэ хэхэеэ уридшалан мэдэнэ. Дүнгүүдынь саг соогоо гаргагдана, илагшад урмашуулагдана. Жэшээлхэдэ, өөрынгөө тракторые графигай ёhоор hайн шанартайгаар заhабарилhан механизатор 25 түхэриг мүнгөөр шагнагдана. Мүн комбайнуудаа графигhaa урид заhабарилжа дүүргэhэн механизаторнууд мүнгэн шанда хүртөө.

Заhабарилагшадые тусхай автомашина ажалдань асарна, гэртэнь абаашана. Тэдэнэртэ тогоошон Х. Д. Зайганова амтатай эдеэ хоол бэлдэнэ. Мүн лэ тэдэнэр худалдаа наймаанай, соёлой, медицинын талаар hайнаар хангагданхай. Март hарын hүүл багаар, заhабарилгын хүдэлмэриин барагдахада, 25 хүн Хонгор-Уулын аршаанда амарха, тэрэнэй хажуугаар hуралсал гараха юм.

Иигэжэ «үбэлдөө тэргэ, зундаа шаргаа бэлдэ» гэhэн арадай сэсэн үгые баримталан, «Маяк» колхозой механизаторнууд халуун ажалда гараха техникээ мүнөө бэлдэжэ байнхай. Найдамтай техникын байhан хойно газар тарялангай хүдэлмэри бүтээсэтэйгөөр, hайн шанартайгаар ябуулагдангүй яахаб?

В. ТУЛАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: тракторист Б. Б. Хоренов заhабарилhан булад хүлэгэйнгөө дэргэдэ; комбайнер Д. Б. Марянов; заhабарилагдаhан техникэ иигэжэ хадагалагдана; слесарьнууд А. Б. Андренов, О. Д. Махеев ажал дээрэ.

Автораи фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумhээ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын габьяата механизатор, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын механизатор **Бадмацыренов** Цыден-Доржи Базарович 1983 оной январиин 24-дэ 50-дахи наhандаа сагhaa урид наhа бараа гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум мэдээсээд, гэр бүлэдэнь ба дүтынь түрэлхидтэ гүнзэгы шанала-лаа мэдүүлнэ.

Комсомолой ажабайдал

ПАРТИИН ТҮСЭБ — МАНАЙ ТҮСЭБ

Манай районой комсомолшууд болон залуушуул партиин хараалһан ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хам оролсоной, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ яһала эршэмтэйгээр ажаллажа гараба. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн уряа доро габшагай ажалынь үнгэрһэн байна. Тиигэжэ районой газар таряаланай болон мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэнэй оруулсаһан хубита яһала бии гээшэ.

Районой хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ 1160 гаран комсомолшууд хүдэлнэ. Эдэнэр хадаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ хэрэгтэ сэхэ хабаадалсажа байһан хүнүүд мүн. Тэдэ тиимэһээ ороной эрэмхэ ажаллаһанаа түсэбэй дүүргэлтэ ехэнхидээ дулдыдаха, партиин хараалһан энэ ехэ зорилго бэелүүлэгдэхэ байна. Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдээр комсомол-залуушуулай олохон коллективүүд, залуу хүдэлмэришэд болон колхознигууд даабараа үлүүлэн дүүргэбэ.

Газар таряаланай хүдэлмэридэ хабаадалсажа байһан комсомолшууд болон залуушуулай эрэдүйн байн ургаса хуряахын тула оролдон, эртэ үбэлһөө хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлэй машина, техникэ заһабарилһан, үрһэеэ тарилгын шанарта хүргэһэн, поли дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха хүдэлмэринүүдые эршэтэйгээр ябуулһан юм. Удаань хабарай тарилгын эхилхэдэ, групкомсорг Виктор Бронниковой толгойлһон «Сибиряк» колхозой Түнхэнэй комсомол-залуушуулай тракторна бригадыхид энэ хахай хайные тон богони, агротехническэ зохид болзор соо үнгэргэе гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлыень комсомол-залуушуулай олонхи бригаднууд дэмжэжэ, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ һэн.

Үнгэрһэн жэлэй ургаса хуряалта дээрэ район доторо ипатовайхидай онол аргэ хэрэглэн, комсомол-залуушуулай хуряалгын-транспортна 11 отряд эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэн дэлгэрһэн байна. Һүүлдэнь дүнгүүдые гаргахада, «Маяк» колхозой С. Шенхоровой, «Сибиряк» колхозой В. Шенхоровой, «Мир» колхозой Д. Хамагаевай, Саянай совхозой Б. Гыргеновой толгойлһон комсомол-залуушуулай хуряалга-зөөлгын отрядууд шалгараа. Мүн дурсагдаһан ажахынуудта орооһо таряанай эгээл баян ургаса хуряагдаһан байна.

Мал ажал — залуушуулай габшагай ажал мүн. Районой залуу малшад мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ худалдалгые ехэ болгохын, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын, тэдэнэй үхэл гарзада оролгые үсөөрүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Мүнөө үедэ районой дотор комсомол-залуушуулай һү һаалинн 9 ферма эбэртэ бодо залуу мал шахан таргалуулгын 3 баазэ, хони үсхэбэрилгын 2 ферм эмхидхэгдэнхэй хүдэлжэ байдаг юм. Эдэ коллективүүдтэ бүхыдөө 170 гаран залуу малшад ажаллана.

Дурсагдагша коллективүүдэй олонхинь социалис мүрысөөндэ хам оролсон, үнгэрһэн жэлдэ һайн дүнгүүдые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Тоёогой, «Маяк» колхозой Далахайн, Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной, Саянай совхозой Улаан-Горхоной комсомол-залуушуулай һү һаалинн фермэнүүдэй коллективүүд һү һааха, гүрэндэ тушааха жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, район доторо түрүү зэргэдэ гараба. Мүн лэ комсомолшууд болон залуушуулай олоороо ажалладаг «Сибиряк» колхозой Доодо-Аһалингай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Тоёогой шахан таргалуулгын баазануудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бутүүгэй хониной фермын коллективүүд үндэр дүнгүүдые туйланхай.

Районой залуу һаалишадай дундаһаа 12 хүн үнеэн бүриһөө жэлэй туршада дунда зэргээр 2500—3000 килограмм һү һааба. Тэдэнэй тоодо Саянай совхозой Л. Ошоров, П. Халбаева, С. Манзаракшеева, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ш. Гыргенов, Түнхэнэй совхозой Л. Голышева, Е. Дондокова, Т. Комиссарова, С. Шармашкеева болон бусад ороно. Мүн эрхим һайн дүнгүүдые туйлаһан комсомолшууд — «Маяк» колхозой мал адуулагшад Б. Санжихаев, А. Хадагаев, «Сибиряк» колхозой А. Кобелев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Г. Ябжанов нютагтаа суурханхай.

Мал ажалые эршэтэйгээр хүгжөөхэ гэбэл, эгээн урид тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэй юм ааб даа. Үнгэрһэн зун районой ажахынуудта бүхыдөө комсомол-залуушуулай үбһэ хуряалгын 76 звено хүдэлөө. Юрэдөө, район соо абтаһан бүхы үбһэнэй 80 процентые залуушуул сабшаһан байна бшуу. Мүн шэмэтэ тэжээл болон ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ тэдэнэй оруулһан хубита ехэ.

1982 ондо комсомол-залуушуулай үбһэшэдэй звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргажа, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэд «Маяк» колхозой А. Д-С. Убушеевэй, «Сибиряк» колхозой П. А. Черныхэй, Саянай совхозой Е. Л. Аюшеевэй толгойлһон коллективүүдые илаһанда тоолообди. Тиихэдэ «Сибиряк» колхозой комсомолец, ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүн Л. Ашенковой толгойлһон звеногойхид ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, нэрэ солоёо дуудуулаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, илангаяа тэжээл бэлэдхэхэ, куузику болон овощ ургуулха, ургаса хуряаха ажалда һургуулинуудай һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадаба. Районой һургуулинуудай комсомолой организацинууд 1000 гаран гэшүүдтэй юм. ВЛКСМ-эй райком тэдэнние ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Үнгэрһэн жэлдэ Түнхэнэй, Тоорын, Толтын дунда болон Галбын найман жэлэй һургуулинуудай һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд һайнаар хүдэлжэ гараба. Тоорын һургуулиин инмэ бригаданууд гектар бүриһөө 250 центнер тэжээлэй брюквэ хуряагаа. Колхозой правлениин зүгһөө тэдэнэр Москва ошохо путевкоор шагнагдаа һэн.

Комсомол - залуушуулай түрүү коллективүүд болон залуу түрүүшүүлэй олошорхын тула ВЛКСМ-эй райком, ажахынуудай комсомолой комитедүүд тэдэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Жэшээлхэдэ, районой комсомол-залуушуулай һү һаалинн фермэнүүдэй, залуу һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүхэндэ гаргагдажа, илагшадынь «Комсомолой алдар солын самбарта» бэшэгдэнэ. ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан вымпелдэ хүртэнэ, районой «Саян» газетэдэ толилогдоно. Жэлэй дүнгүүдээр илагшадта «Түрүү коллектив», «Мэргэжэлээрээ шалгарагшад» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоно. Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдана.

Түсэб болон уялгануудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхын тула комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхи үүсхэл бадаргаха, ажалай журам шангадхаха, мүн тэдэнэй ажаллахада, амархада тааруу зохид эрхэ байдал хангаха гэжэ ехэ оролдонобди. Мүн залуушуулай нютагтаа, түрэл ажахыдаа түбхинэн олоороо хүдэлдэг болохын тула ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Гэбэшье энэ талаар дутуу дунда юумэнүүд олон байна. Мүнөө гол түлэб дутагдалнуудаа усадхаха талаар хэмжээнүүдые абажа байнхайбди.

Комсомолой районно организаци КПСС-эй XXVI съездын ба ВЛКСМ-эй XIX съездын шиидхэбэринүүдые, илангаяа ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхын тула хамаг хүсэеэ элсүүлжэ байнхай, элсүүлхэшье. Партиин хараалһан түсэб манай түсэб мүн.

А. БАРАЕВ,
ВЛКСМ-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЖАЛАЙ АЛХАМУ[Д]

(Түгэсхэл. Эхиинь 1-дэхи нюурта).

Промышленна рободуудые, радиоэлектронно аппаратурануудые, нефть болон газ олзоборилгын түхеэрэлгэнүүдые, магистральна газай хоолой соргонуудые, газ бүлэхэ агрегадуудые, хоолой соргонуудые һуулгадаг хэрэгсэлнүүдые, металл отолдог программна жолоодолготой станогуудые, технико-экономическа үндэр үрэ дүнгүүдтэй машина болон түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэ хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна.

Гэхэтэй хамта промышленностиин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд ушарна. Зарим һалбаринуудай үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинууд продукциин ниитэ хэмжээгээр, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха нөөсэлгэнүүдэй талаар түсэбүүдые, эрдэм, техникын программануудай даабаринуудые дүүргэбэгүй. Ажалай эмхидхэлдэ, материально-техническэ хангалгада тохёолдоһон дутагдалнуудһаа, транспортын хангалтагүй хүдэлмэриһөө, ороной зарим районуудтахи предприятинуудые элшэ хүсөөр дутамаг хангалгаһаа улам жалан, хэдэ хэдэн зүйлэй продукци үйлэдбэрилгын үргэдхэлгэ һаатуулагдаһан байгаа. Хара металлнуудай прокат, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, кузнечно-прессэй машинануудые, ашаанай вагонуудые барилгын модо, цемент, хабсаргагдамал түмэр-бетон, нэхэмэл зүйлнүүдые, мяха, малай тоһо, холодильнигуудые, хубсаһа угаадаг машинануудые, бусад зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилгын жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үнгэрһэн жэлэй сагай уларилай хэды хүшэр бэрхэшээлтэй байгаашье һаань, материально-техническэ баазын улам ургажа байһанда түшэглэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд олон зүйлэй продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлбэ.

Орооһо таряа хуряалга 1981 онойхиһоо һуряагүй дээшэлһэн байна.

Гүрэнэй орооһо таряанай нөөсэнүүд оронойнгоо хүн зоние хилээмээр, хилээмэнэй продуктнуудаар түгэс хангаха арга олгоно.

9,3 миллион тонно хлопок-сырец үйлэдбэрилэгдөө. Узбегэй ССР-эй хлопок ургуулагшад социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, 6 миллионһоо дээшэ тонно сырец гүрэндэ худалдаба.

71 миллион тонно сааханай свекло (фабричнэ), 5,3 миллион тонно наран сэсэг, 78 миллион тонно хартаабха, 29 миллион тонно овощ, 18 миллион тонно үрэ жэмэс болон виноград суглуулагдаа. Грузиин ССР-эй сай ургуулагшад, Молдавиин ССР-эй виноград ургуулагшад, Азербайджанай ССР-эй виноград, овощ болон саад ургуулагшад түйлай ехэ амжалтануудые туйлаһан байха юм.

Адууһа малай тэжээлэй нөөсэнүүд ургаа.

Колхоз, совхозууд хабарай тарилгада үрэһэ бэлдэнэ, оньһото техникээ заһабарилна, зурууд хоорондын уһалуури хэнэ, үтэгжүүлгэнүүдые хээрэ гаргана. Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүй удаанаар ябуулагдана.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые удаадахи баримтанууд элирхэйлэн харуулна гэбэл: мяхан (гудад) — 15,24 миллион тонно; һүн — 90,1 миллион тонно; үндэгэн — 72,1 миллиард монсогор; нооһон (физическэ шэгнүүрээр) —450 мянган тонно.

Үндэгэ суглуулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, һү, мал болон шубуудые гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй.

Колхозуудай бүхы олзо доход 21,3 миллиард түхэригтэ хүрэбэ, 1981 оной хэмжээнһээ үлүү гараба.

Агропромышленна харилсаан болон ажахынууд хоорондын хамжаан хүгжөө. Хүдөө ажахы болон тэрээнтэй холбоотой һалбаринуудые хүтэлбэрилгые һайжаруулха зорилготойгоор районно ба областной агропромышленна нэгэдэлнүүд байгуулагдана.

Промышленна, барилгын ба бусад предприятинуудай, эмхинүүдэй хамһабарнин ажахынуудта, мүн хүн зоной хубиин хамһабарнин ажахынуудта хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдэһэн байна. Адууһа мал шахан таргалуулгын ажал хэрэг, эрхэтэдтэй колхоз, совхозуудай хэһэн договорнуудаар һү худалдалга үргэдхэгдэнэ.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ 45 миллиард шахуу түхэригэй капитальна һомололгонууд, тэрэ тоодо хүдөө ажахыда — 37,4 миллиард түхэриг, энэ һалбариин үйлэдбэриин барилгануудта тэрэнэй 31 миллиард шахуу түхэриг гаргашалагдаа.

268 мянган ашаанай ба тусхай түхеэрэлгэтэй автомобиль, дүн хамта 29 миллион мориной хүсэтэй 349 мянган трактор, таряа хуряалгын 111 мянган, хартаабха малталгын 12 мянган, силосэй ургамалнуудые хуряалгын 44 мянган комбайн, свекло малталгын 9 мянган, хлопок хуряалгын 9,8 мянган машина, 85 мянган тракторай косилка, 31 мянган пресс-подборщик, витаминта үбһэнэй гурил бэлдэхын тула 3,4 мянган агрегат, бороо оруулдаг 16,4 мянган машина болон түхеэрэлгэнүүд, бусад олон техникэ хүдөө ажахыда эльгээгдэһэн байна.

Шэмэтэ бодосуудай 100 процентдэ оруулхада, эльгээгдээ, гэбэл: минеральна үтэгжүүлгэнүүд —20,1 миллион тонно гэхэ гү, али 1981 онойхиһоо 0.9 миллион тонноор ехэ, тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүд — 609 мянган тонно.

Гол түхэлэй техникэ болон тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүдые худалдаха түсэб дүүргэгдээ.

1982 ондо бүхы түхэлэй транспортаар ашаа зөөлгэ (Газай промышленностиин министерствын газопроводно транспортые оруулалсан) 7,1 триллион тонно-километр болоһон гэхэ гү, али 1981 онойхиһоо 1.2 процентээр дээшэлһэн байна. Хүнүүдые зөөлгэ 341 миллиард пассажиро-километртэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 1,5 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Гэхэ зуура, СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэһээр, зарим түхэлэй транспортна машинануудай хооһоор гүйлгэлдэхэ, ашаа тээхэ ба буулгаха талаар хэмһээ гадуур һаатан зогсохо ушар нилээд ехэ байһаар.

Хэлхээ холбооной предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ, тэрэнэй ургалтые 5 процентдэ хүргөө.

1982 ондо гүрэнэй 200 шахуу шэнэ промышленна предприяти баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэлэн һэльбэхэ, шэнэ оньһон техникээр хангаха ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Олон тоото байрын гэрнүүд, һургуулинууд, больницанууд, һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, хүн зоной ажаһуудал хангалгын предприятинууд, социально - соёлой бусад барилганууд ашаглалгада оруулагдаа.

Электрын элшэ хүсэндэ 9,5 миллион киловатт хүсэтэй предприятинууд баригдаһан байна. Смоленскэ болон Урда Украинын атомна электростанцинууд, Донецкэ областьдо Зуевска 2-дохи ГРЭС, Киевэй 6-дахи ТЭЦ, Магаданай областиин Колымска, Азербайджанай ССР-эй Шамхорско ГЭС-үүд ашаглалгада оруулагдаба.

Нефть болбосоруулгын ба нефтехимическэ промышленностьда Красноярай хизаарай Ачинска нефть сэбэрлэлгын завод баригдаа, изопрен, этилен, синтетическэ каучук, автомобилиин шинэ болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ хүсэнүүд үргэдхэгдэһэн байна.

Газай промышленностьда дүн хамта 9 мянга гаран километр утатай газай хоолой соргонууд татагдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

Нүүрһэнэй промышленностьда Приморинн хизаартахи 2-дохи «Павловский» гэдэг уурхай, Днепропетровско областьдо 21—22-дохи «Баруун Донбассай», Тульска областьдо «Березовская» шахтанууд ашаглалгада оруулагдаһан, зарим хүдэлдэг шахтануудай, уурхайнуудай хүсэн үргэдхэгдэһэн байна.

Хара металлургида Карелиин АССР-эй Костомукшска ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай, Л. И. Брежневэй нэрэмжэтэ Оскольско электрометаллургическа комбинадай түрүүшын ээлжээнүүд ашаглалгада үгтэбэ. Красноярай хизаарай Ирбинскэ уурхайда түмэрэй руда малтан абиха ба концентрат үйлэдбэрилхэ ехэ хүсэнүүд Днепродзержинскдэхи Днепровскэ металлургическа заводто конверторнэ цех, Карагандагай металлургическа комбинадта хабтагар комплекс ашаглалгада оруулагдаа.

Үнгэтэ металлургида хүдэлжэ байгаа хэдэн предприятинуудай хүсэнүүд үргэдхэгдэһэн байха юм.

Машина бүтээлгэдэ Новгородско арматурна завод, туршалгын үйлэдбэритэй газ шэнжэлгын приборнуудые бүтээдэг Винницкэ завод, металл отолдог станогуудые, кузнечно-прессэй машинануудые, ашаанай автомобильнуудые, бүлүүрэй подшипнигуудые бүтээдэг предприятинууд ашаглагдаба.

Ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай промышленностьда Ленинградай картоной комбинат, Киевэй картоной-саарһанай комбинат баригдаа.

Хүнгэн промышленностьда оёмол зүйлнүүдые, арһан гутал, нэхэмэл гадар хубсаһа үйлэдбэрилхэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Хүдэлжэ байдаг предприятинуудта утаһа ээрэдэг ээрсэгүүд, нэхэлгын станогууд олоор тодхогдон табигдаа.

Байгал-Амарай түмэр зам дээрэ 303 километр утатай Ургал — Постышево гэһэн участок баригдажа, ашаглалгада тушаагдаба.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, мүн тэдээнһээ абтаха түүхэй эдүүдые үйлэдбэрилхэ, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые, тэдэнэй запас частьнуудые, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, тэжээлэй эһээлтэ гаргаха предприятинууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Кондитерска зүйлнүүдые, ургамалай тоһо, мяха, сагаан эдеэ, сыр ба бусад юумэ үйлэдбэрилхэ хүсэнүүд үргэдхэгдөө.

Хүдөө ажахыда 8,1 миллион толгой үхэр малай оньһожоруулагдамал фермэнүүдэй, комплекснуудай, 11 миллион шубуунай байра, 4,6 миллион эхэ тахяагай, мяхан бөлгогдохо 117 миллион шубуу жэлдээ дэгжээхэ фабриканууд, 34 миллион кубометр хэмжээнэй силосэй ба сенажай түхеэрэлгэнүүд, элеваторнууд, холимог тэжээлэй предприятинууд баригдаһан байна.

640 мянган гектарай уһалууриин, 700 мянга шахуу гектар хатаагдаһан газар ашаглагдаа. 4 миллион гектарай бэлшээри уһажуулагдаба.

Һомололгын бүхы зүйлнүүдһээ арадай ажахыда капитальна һомололгонууд 141 миллиард түхэригһөө дээшэ гараһан байна.

Капитальна һомололгонуудай жэлэй хэмжээндэ орходоо дүүргэгдээгүй барилганууд зарим тэды хороогдоо.

Ажалай бүтээсэ 2 процентээр ургаа.

Барилгын эмхидхэлэй ба хүдэлмэриин үйлэдбэриин түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ хэрэг үргэлжэлүүлэгдэһэн байна; комплексно-блогой арга саашадань үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ. Аша үрэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые, материалнуудые хэрэглэлгэ үргэдхэгдэһэн байха юм.

1982 ондо социальна хүгжэлтын ба арад зоной һуудал байдалые һайжаруулгын талаар арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түсэблэгдэһэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Арадай ажахыда хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын мүнгэн салин хүлһэн 1981 ондо

УЯЛГАНУУДАЙ ШЭНЭ ШЭНЖЭ

— АЖАЛАЙ ЖУРАМ ШАНГАДХАХА

Онохойн модоной комбинадай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлые яһала гэмгүй амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Продукци худалдаха жэлэй түсэбые предприяти 101,6 процент, тиихэдэ нормативна сэбэр продукци үйлэдбэрилхэ даабарие 103,8 процент дүүргэһэн байна. Энэ амжалта хадаа имагтал коллективэй дунда үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй аша үрэ мүн.

Шэнэ жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбтэ даабаринуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэлгэ хангаха хэрэгтэ эртээнһээ анхарал хандуулагдажа эхилэнхэй. Хүн бүхэндэ социалис уялга абхуулха хүдэлмэри үнгэрһэн жэлэй декабриин һүүл багаар дүүргэгдээ. Тиихэдэ коллектив бүхэнэй абаһан жэлэй уялгануудые январиин эхеэр хараһан, баталһан байна.

Уялгануудые зүбшэхэ, баталха ниитын комисси даалгагдаһан хэрэгтээ ехэ харюусалгатайгаар хандана гэжэ тэмдэглэмээр. Баталалгада табигдаһан коллективнэ 11 уялгануудай нэгэниинь мүнөө үеын байдалай эрилтэдэ зохимоор бэшэ байжа, комиссяар абтаагүй. Ууралай-энергетическэ цехэй социалис уялгын проектын гологдоһон хада тэрэнээ бодомжотойгоор табихыень цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ хэгдэһэн байна.

Түрүү бригадануудай коллективнэ социалис уялганууд һайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Жэшээнь, шпала хюрөөдэдэг А. В. Мороновой бригада жэлэй түсэбые октябриин 20-до дүүргээд, даабариһаа гадуур 18,8 мянган шпала гаргаха уялга абаа. Хайрсагай хабтагай гаргадаг Г. Г. Ивановой бригадынхид урда абаһан социалис уялгаяа шэнэлээ. Тэдэнэр табан жэлэй даабарие 4,5 жэлэй туршада бэшэ, харин дүрбэн жэл соо дүүргэхэбди гэжэ найдуулба.

Доодо, 1-дэхи складай В. Р. Чертовой бригадын коллектив «Ажалай эрхим журамтай бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, бригадна подрядай гуримаар ажалай эмхидхэлые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар шиидэбэ.

Ажалай журам бэхижүүлхэ талаар Москвагай түрүү коллективүүдэй гаргаһан үүсхэл комбинадай хүдэлмэришэдэй һонирхолые татажа байна. Энэ асуудалаар участок, цех бүхэндэ партийно-профсоюзай эдэбхитэдэй суглаан болоо. Доодо, 3-дахи складта болоһон нимэ суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, технологическа зомгооһо гаргадаг бригадын бригадир В. А. Павлов иигэжэ тэмдэглэбэ: «Бригадна подрядта оролго өөрынгөө һайн талые бодотоор харуулна гээшэ. Ажалай болон технологическа журам эли бодо һайжаржа байна. Бригадын коллектив түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэг болоо».

Тэрэл суглаан дээрэ бригада бүхэнэй ажалай журамые шалгажа байха комисси байгуулагдаа һэн. Энэ талаар ямар нэгэн дутагдалай, журам хазагайруулһан ушарай үзэгдөө хада тэрэниие саг дары усадхан зайсуулха хэмжээ абажа байха эрилтэ табигдаа.

Коллективүүдэй абаһан социалис уялганууд соо ажалай журам шангадхаха талаар ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэхэ ёһотой байһые тусхай зүйлнүүд болгон нэмэжэ оруулха заабари комбинадай парткомой болон профкомой зүгһөө үгтэнхэй. Тиихэтээ хамта нүхэдэй сүүдүүд, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ба бригадын советүүдэй болон ниитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаха байна.

Комбинадай бүхы участогуудай, цехүүдэй, мүн бусад һалбаринуудай хүдэлмэри хадаа өөһэд хоорондын сэхэ холбоотой. Али нэгэнэйнь хэрэгэй урагшагүйдөө хада нүгөөдүүлэйхиниинь түбэгтэй байдалда орохо байһаниинь мэдээжэ. Ушар тиимэһээ технологическа, хангалгын журам наринаар сахилгые, хоорондын харилсаа улам бэхижүүлгые партийна, профсоюзай организацинууд гол шухала хэрэгнай гэжэ тоолоно. Тэрэ тон зүб шэглэл гэжэ һанагдана. Имагтал һайн журам һайн хүдэлмэриин эшэ үндэһэн ха юм даа.

Иигэжэ модоной промышленна комбинадай коллектив Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна. Тэрэнэйл үндэһөөр КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бодото хубитаяа оруулалсаха эрмэлзэлтэй байһанаа мэдүүлнэ бшуу.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата экономист.
Загарайн район.

Совет орон дотор

ГОРНЯГУУДАЙ ШЭНЭ ТУЙЛАЛТА

ДОНЕЦК. «Трудовская» шахтаһаа Социалис Ажалай хоёр дахин Герой И. Стрельченкын даадаг участогай горнягууд шэнэ илалта туйлаба. Суута коллектив жэл хүрэхэгүй саг соо миллион тонно нүүрһэ табадахи жэлээ удаа дараалан малтаба.

Нёдондонойхиһоо хоёр долоон хоногоор урид энэ илалта туйлагдаа. Тиихэдээ 74 мянган тонно нүүрһэн үлүү абтаа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари үлүүлэгдээ, түлишын өөрынь үнэ сэн доошолуулагдаа.

«Миллионернүүдэй» тон орёо хүшэр эрхэ байдалда нимэ илалта туйлаһаниинь тон шухала. Тэдэнэр нэгэ километр гүнзэгыһөө нүүрһэ малтадаг юм.

ШЭНЭ УРГАСЫН ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭ

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин үрэһэ илгадаг заводуудай эльгээдэг кукурузын эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ ороной элдэб уларилтай нютагуудта баян ургаса үгэдэг юм. Поволжиин, Хара хүрьһэгүй областьнуудай, Алтайн ба Приморинн хизаарнуудай, Сибириин таряашадай нэрээр кукурузын үрэһэ ашаһан түмэр замай вагонууд хараалагдаһан болзортоо эльгээгдээ.

Автономито республикын хилээмэнэй продуктнуудай управлениин тусхай шэглэлтэй предприятинуудай коллективүүдэй жэгдэ һайнаар хүдэлхэдэнь эндэ түрүүшынхеэ нэбтэрүүлэгдэһэн үрэһэ хүрэнгэ болбосоруулха поточно арга туһална. Хаа хаанагүй хатаадаг түхеэрэлгэнүүд үргэдхэгдэнхэй, технологическа түхеэрэлгэнүүд шэнэлэгдэнхэй, бүтээсэ ехэтэй лини болон комплекснууд ашаглалгада оруулагданхай.

Мүнөө жэлдэ автономито республикын тусхай шэглэлтэй ажахынууд 200 мянганһаа дээшэ тонно кукуруза үйлэдбэрилхэ юм. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 31 тонноор ехэ болоно. КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хадата хизаарта үрэһэ хүрэнгэарижа ургуулга түсэбэй ёһоор хүгжөөгдэнэ. Табан районой ажахынуудта һайн сортын гибриднэ үрэһэ хүрэнгэ тарижа ургуулдаг юм. Тэдэнэй хүдэлмэриие үйлэдбэриин нэгэдэл залан хүтэлдэг.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр, Хойто Осетиин үрэһэ илгадаг заводууд 100 мянга шахуу тонно эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ ороной ажахынуудта эльгээхээр хараална. Тэрэнь 4 миллионһоо дээшэ гектарта тарилга хэхэдэ хүрэхэ юм.

ПРОМЫШЛЕННА ГУРИМААР

ТОЛЬЯТТИ. (Куйбышевска область). Графигаар хараалагдаһанһаа 3 һараар урид Тольятти шадархи гүрэнэй туршалгын гахай үсхэбэрилгын «Поволжский» гэжэ комплексые ашаглажа эхилээ.

Мяханай энэ фабрикада жэл бүри 270 мянган гахай шахан таргалуулагдадаг байха юм. Манай ороной болон Германиин Демократическа Республикын эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй зохёоһон предприятиин проектын ёһоор, гахайнуудые эршэмтэй түргэнөөр шахан таргалуулха арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

Түрүүшын 220 үдэрэй туршада гахайнууд шэгнүүрээ эгээл ехээр нэмэдэг байна. Зүбөөр харууһалаад байбал, энэ хугасаагай эсэстэ гахайн шэгнүүр 120 килограммда хүрэдэг юм. Гахай шахан таргалуулха шэнэ арга технологи предприятида жэл бүри 32,6 мянган тонно гахайн мяха үйлэдбэрилхэ арга олгохо байна.

Тус комплексдо селекционно-гибриднэ томо түб байгуулагданхай. Жэл бүри ороной ажахынуудта 16,5 мянган толгой гахайн поршоонхо эльгээгдэхээр хараалагдана. Эндэ холимог тэжээлэй завод, продукци бэлдэхэ пункт бии юм. Һургуулитай, хүүгэдэй саадтай, магазиннуудтай мүнөөнэй томо һуурин тосхон бии болонхой.

•ТАСС•АПН• ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ •ПРЕСС-БЮРО•

80-дахи ОНУУДАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛТА ПРОГРАММА

ВАРШАВСКА ДОГОВОРОЙ эмхиин дээдэ зургаан — Политическэ зүбдэлгын комитет — Болгарин, Венгри, ГДР-эй, Польшын, Румынии, СССР-эй ба Чехословакиин хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар 80-дахи онуудай үргэн ехэ эб найрамдалта программа болохо Политическэ декларации Прагада батлан абаба.

Сэргэй хүсэ хэрэглэхэгүй ба амгалан ёhоной харилсаа холбоо тогтоохо тухай договор батлаха дурадхалтайгаар Атлантическа бүлэглэлдэ хабаадаг гүрэнүүдтэ хандаhан хандалга Варшавска Договорой эмхиин гэшүүн гүрэнүүдэй гол зүйлынь болоно. [illegible]

[illegible]

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бүхы [illegible]

Ядерна буу зэбсэгүүдые хязгаарлаха ба хорёохо тухай гаргагдаhан бүхы совет үүсхэлнүүдые баатаар дэмжэжэ байhанаа Политическэ декларации дотор мэдүүлээд, [illegible] США болон бусад оронуудые уряалаад, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха хэрэгтэ [illegible]и болохоор нүлөөлхэ байна. «Эб найрамдалые хангахаhаа, буу зэбсэгүүдые бүтэн гаргалгые болюулхаhаа гол шухала зорилго мүнөө арадуудта байхагүй», — гэжэ социалис хани нэгэдэлтэ оронууд тоолоно,

Социалис хани нэгэдэлтэ оронууд Декларации дотороо бүхы түбиинүүдтэхи, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы районуудтахи байдалда гүнзэгы сэгнэлтэ үгэнэ, мүнөөнэй эрхэ байдалда эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые hуларуулха, гүнзэгыруулхэ харгы замууд, арга хэрэгсэлнүүд тухай ойлгомжо бодомжонуудаа найруулан, агуухэ үг зорилго бэелүүлхэ — эб найрамдал хангахые, буу зэбсэг хураалхые, үргэн ехэ асуудалнуудые шиидхэхые. [illegible]

Прагада баталагдан абтаhан Политическэ декларации хадаа уласхоорондын байдалда социалис оронуудай [illegible] гансал Варшавска Договорто хабаадаг ба НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда бэшэ, харин шахардуу шанга байдалтай, хёмороо зүришэлдөөтэй бүхы нютагуудта хабатай үргэн олон шанга үүсхэлнүүдые гаргаhан байна.

Жэшээнь, Дүтын Зүүн зүгые абажа харая. Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадагшад Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөе шиидхэхэ талаар онсо шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэээ. Ливанда Израилиин добтолон оробон ушарые, палестин ба ливан арадуудта эсэргүүгээр Израилиин үүдхэhэн ээрхэг түримхэй ябуулгые, Баруун Бейрудай граждан хүн зониие зэрлиг доншхоноор алалгые, хюдалгые Варшавска Договорто хабаатай оронууд эрид буруушааhан байха юм. Тэдэнэр араб гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой Фесе дэхи зүблөөнэй найруулhан Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха гол ёhонуудта тэдэнэр hайнаар хандана.

Ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй хүдэлөөн тухай хэлэхэ болоо hаа, шахардуу шанга байдалые усадхан зайсуулха хэрэгтэ тэрэ ехэ хубитаяа оруулба. Энэ талаар хэгдэhэн тэрэнэй бодото алхамуудые бүхы гүрэнүүд hайшаан дэмжэнэ. Нютаг нютагуудай гүрэнүүд хоорондын нэгэдэлнүүд, тусхайлбал, Африкын нэгэдэлэй эмхи болон Араб оронуудай лиги энэ талаар бүтэмжэтэй hайн үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Гэхэтэй хамта мүнөө үеын уласхоорондын асуудалнуудай айхабтар олон байгаашье hаань, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи байдалай хүгжэлтын хараа түсэбүүд этигэл найдалгүйдэлгые усадхахаhаа, сэрэгэй-политическэ эгээл ехэ хоёр холбооной — Варшавска Договорой эмхиин ба НАТО-гай сэрэгүүдэй урда урдаhаа зүришэжэ байлгые hуларуулгаhаа Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи бэйдалай хүгжэлтын хараа түсэбүүд дулдыдаха байна гэжэ Декларации дотор тэмдэглэгдэнэ.

Игорь СИНИЦЫН,
АПН-эй политическэ шэнжэлэгшэ.

ПРЕЗИДЕНТ КЕККОНЕНЭЙ хорёод жэлэй урда тээ хэлэhэн hанал бодол имагтал батажан бэхижэхэhээ гадна, тэрэниие бэелүүлхэ замда түрүүшын алхамуудые хэжэ байhыень Хойто Европын оронуудай олониитын тэмсэл, нэн түрүүн Швециин ба Финляндиин правительственна бүлэгөөрхидэй бата бэхи, улам бүтэмжэтэй hайн дэмжэлгэ элирхэйлэн харуулна.

Хойто Европые ядерна буу зэбсэггүй газар болгохоор бэлэн байhан тухайдаа Советскэ Союз өөрынгөө зүгhөө нэгэнтэ бэшэ мэдүүлхэ зуураа, зохихо үндэhэ hуури дээрэ иимэ хэлсээндэ хабаадаха аргагүй байhан тухайдаа онсолон заа-hан байгаа.

СССР-тэй хилэлдэг гү, али дүтэ шадар байдаг Европын олон оронуудай газар дээрэ НАТО-гай сэрэгэй ябуулгануудые үүдхэхые hэдэгшэд hүүлэй үедэ иимэ ушар хэрэгые эрид буруушаадаг болонхой.

Тампере хотын Эб найрамдалай ба хёмороо зүришэлдөөнэй институдай директор — Финляндиин элитэ мэдээжэ эрдэмтэ болон ниитын ажал ябуулагша, профессор Тапио Варис намтай хөөрэлдэхэдөө, НАТО-гай ядерна стратегүүдэй түсэбүүдые эдэбхитэйгээр элишэлэн харуулха шухала байhан тухай hанамжануудаа хэлэбэ.

— Президент Кекконенэй hанал бодолой шухала удха шанартай байhые ядерна буу зэбсэггүй Хойто зүгые дэмжэлгын асари ехэ жагсаалнууд тодо хурсаар, шэнэ хүсэтэйгөөр харуулhан байна,— гэжэ профессор Варис хэлэнэ. — Иимэ жагсаалнууд Финляндида, манай эндэхи бусад оронуудта үнгэргэгдөө. Хойто зүгэй оронуудай ядерна буу зэбсэггүй байхадань, иимэ эрилтэ табиhанай үлүү гэжэ баталха хүнүүдшье олдоhон дэ иимэ олон хүнүүд нэгэдэн хабаадана гэжэ омогтойгоор мэдүүлбэ. Ушар иимэhээ ядерна буу зэбсэггүй Хойто зүгэй түлөө тэмсэнэ гээшэ гүт?—гэжэ асуултай.

Американ тайлбарилалтанууд соо энэ асуудалда харюу оложо болоно. Хойто зүгтэ НАТО-гай үүдхэhэн сэрэгэй нэй зариманиинь иимэ:

— Ядерна буу зэбсэг хэзээ, яагаад хэрэглэхэ байhанаа имагтал США шиидхэхэ.

— США ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэ эрхэтэй байхаhаа гадна, энэниие хэн нэгэнэй түрүүлэн хэhэнhээ дулдыдангүй сэрэгэй ехэ ябуулгануудай үүдхэгдэhэнhөө уламжалан, тэрэгүүдэй министрнүүд нэгдондо жэлэй май hарада үнгэргэгдэhэн уулзалгын үедэ баталаа hэн. Иимэ сохилто НАТО-да хабаатай али бүхы оронуудай газар дайдада, тиимэhээ Норвегиин газар дээрэ хэгдэжэ болохо байна.

— США-гай хараа бодолой үндэhөөр, ядерна буу зэбсэгэй НАТО-гай хүсэнэй гол зүйлынь болодог дээрэhээ тэрэниие хэрэглэнгүй, Европодо ямар нэгэн зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөн болохогүй байна гэжэ тоолоолтой;

— хэрбээ Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулгын хэн нэгэндэ hаад тойбо татаа hаань, имагтал США-гай ба НАТО-гай аюулта hанаашалгануудые бэелүүлгэдэ хоро хүргэхэ байна.

ХЭНДЭ hААД УШАРУУЛНАБ?

байна. Яахаб теэд, тиимэшье hэн гэлэй. Теэд юундэ заримашуул уласхоорондын зохихо документдэ гар табижа, Хойто зүгые ядерна буу зэбсэггүй байлгаха гэhэн hанал бодолые иимэ эрид шууд буруушаана гээшэб? Жэшээнь, Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй байлга бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ тааранагүй гэжэ ойлгуулхые США ехэтэ оролдоно. ФРГ мүн лэ иимэ хараа шэглэл баримталдаг байха юм.

Жагсаалай үнгэргэгдэжэ байhан үдэрнүүдтэ американ дээдэ тушаалта дипломадуудай нэгэн Финляндиин телевидениин гол шухала үйлэ хэрэгүүдэй программаар үгэ хэлэhэн байгаа. Холбоото Штадуудтал энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр оролдолго гаргажа байхадань, эб найрамдалай түлөө тэмсэл ябуулгануудта ядерна буу зэбсэг хэрэглэгдэхэгүй юм гэжэ бодомжолхо болоо hаа, аюултай, уймар тэнэг хэрэг болохо байна гэжэ Барри Поузен «Интернэшнл секьюрити» газетын хуудаhануд дээрэ hаяхан мэдүүлhэн байгаа.

Национальна аюулгүйе сахиха талаар президентнүүд Кеннеди болон Джонсоной туhалагша байhан Мак Джордж Банди энэ газетэдэ материал толилуулхадаа, ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэ тухай НАТО-гай доктринын арсашагүй байhые нюуса бэшээр мэдэрбэ. 1953 ондо баталагдан абтаhан американ тусхай документын удхатай уншагшадые танилсуулхадаа, ядерна буу зэбсэг США-гай хэрэглэхые түсэблэжэ байhан тухай тэрэ мэдүүлээ. Энэ документын гол ёhонууд мүнөөшье хүсэндөө байhаар. Тэдэрэниие хэрэглэхые түсэблэхэ байна.

—Алас-Дурна зүгэй районуудта ядерна зэбсэг хэрэглэхэ шухала байhан тухай США найдамтайгаар хэлэжэ шадахагүй, гэбэшье Советскэ Союзтай хёмороо зүришэлдөөнэй эхилээ hаань, Европодо тэрэниие заабол хэрэглэхэ юм.

Тэрэнэй хэлэhэн үгэhөө өөhэдөө тобшололнуудые хэхые Бандиин уншагшадые гуйгаа хадань, тэрэнэй заабари зүбшэлые хараада абая.

Зай:

— НАТО-гай ядерна буу зэбсэгэй американ үйлэдбэриин байhан тулада, жэшээнь, Осло бэшэ, харин Вашингтон лэ тэрэниие хаана, хэзээ, хайшан гэжэ хэрэглэхэ байhанаа шиидхэхэ бшуу;

— «түрүүшын атомна сохилто» хэхэ гэhэн стратегиеэ НАТО-гай оронуудай гадаадын

«Европын хойто хубида мүнөө үеын эгээл аймшагтай, hандаргахы хүсэ ехэтэй буу зэбсэггүй зоно бии болгохо тухай президент Кекконенэй hанал бодолые гурба дахин эршэмтэйгээр бэелүүлхэ шухала гэжэ этигэн найданаб,— гэжэ профессор Варис хэлэнэ. — Минии hанамжын ёhоор, энэ хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые бүтэн гаргалгые бүгэдэ ниитээрээ хорихо, тэрэниие хэрэглэлгэ хүн түрэлтэндэ эсэргүү гэмтэ ябуулга болоно гэжэ бүгэдэ ниитээрээ хорилгын, буруушаалгын замда шухала алхам болохо байна».

К. ДЕМИДОВ,
АПН-эй корр.

Хельсинки.

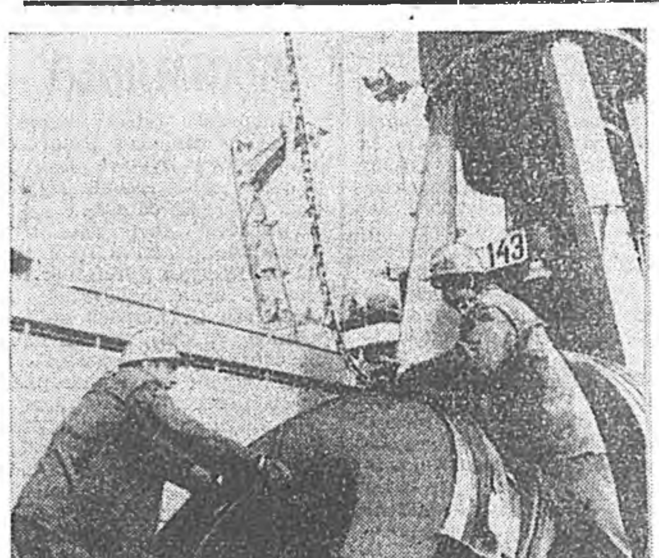

СОЦИАЛИС хани нэгэдэлтэ оронууд нэгэ нэгэнэйнгээ экономикые тогтууритай hайнаар хүгжөөхын тула ехэ оролдолго гаргадаг. Энэ зураг Польшын Гдыньск портдо буулгагдаа.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

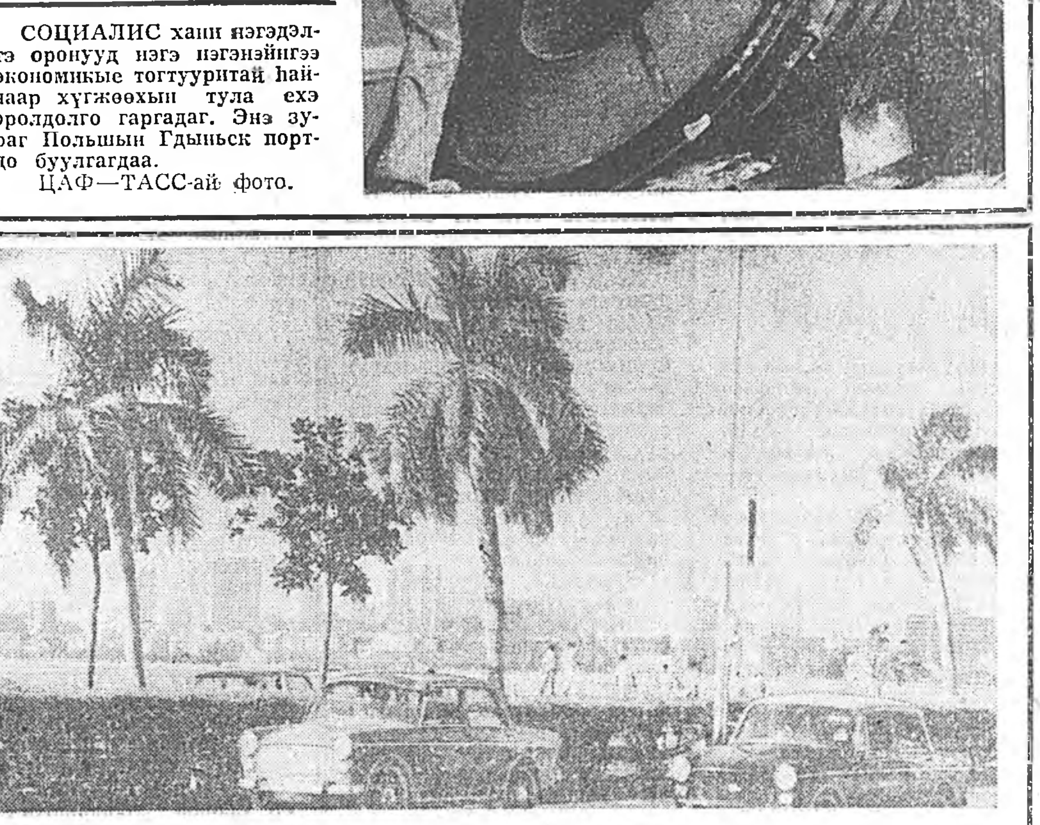

БОМБЕИ хадаа хэмжээгээрээ Индиин хоёрдохи хото, оронойі промышленна томо ехэ түб, далайн порт болоно.

ТАСС-ай фотохронико.

САЛЬВАДОР: ПАТРИОДУУД ТЭМСЭНЭ

Сальвадорой Революционно-демократическа фронтын РДФ-гэй түлөөлэгшэ Эктор Сильва АПН-эй корреспондентын асуудалнуудта харюусана:

— Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын фронтын — ФНО-гой сэрэгшэдэн үргэн ехэ добтолго октябриин 10-да эхилээ гээшэ hэн. «1978 оной октябриин ба 1979—1980 онуудай баатарнууд ба хохидогшод» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ ябуулга ямар зорилготой гээшэб? Энээн тухай хөөрэжэ үгыт.

— Энэ асуудалда харюусахынгаа урда Сальвадортохи мүнөөнэй политическэ байдал тухай богонёор тогтоё.

Байгша оной мартда үнгэргэгдэhэн «hунгалта» Сальвадорой үмэнэ байhан орёо асуудалнуудые заахашье шиидхээгүй юм. Тэрээнhээ байтагай, засаг гартаа абаhан баруунай хүсэнүүдэй элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондохи зүришэлдөөе бүри hүжэрөөhэн байна. Жэшээнь, ехэ газартай баяшуулай талые дэмжэдэг националис республиканска холбооной— АРЕНЫН тала баригшад мүрдэлгэ хэhээлгэнүүдые шангадхаха, хуушанаиингаа социально-экономическа гуримда бусаха ёhотой гэжэ тоолоно.

Засаг гартаа барихын тула хэhээлтэнүүдые хэрэглэхэ, оронийе хүтэлбэрилгэдэ арад зониие хабаадуулхагүй, правительствын бүридэлдэ демократическа болон революционно хүсэнүүдые оруулхагүй гэhэн эрилтэ табидаг нүгөөдэ бүлэглэлэйхид яаба хээбэшье социальна ба экономическа зарим хубилалта хэхэ ёhотой гэжэ тоолодог юм. Энэ бүлэглэл Вашингтоной хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө hайшаагдадаг.

Сальвадорто ба тэрээнhээ холо гадуур, тобшолон хэлэбэл, США-да зүришэлдөө политическэ ёhоор гуримшуулхын түлөө, Революционно-демократическа фронтын ба Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын фронтын эб найрамдалай хэлсээнүүдые үнэргэхэ тухай дурадхалые дэмжэhэн хүдэлөөн үргэдэнэ.

Сэрэгэй талаар бата hуури ээлхэ, тиигэжэ Сальвадорой правительствада ба США-гай захиргаанда буулта хүүлэхэ, зүришэлдөөе амгалан политическэ ёhоор гуримшуулха замуудые бэдэрхые баадхаха гээшэ буhалгаалан бодоhон хүсэнүүдэй шэнэ доотолгын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

— Энээнэй урда тээ партизануудай хэhэн хэрэгэй ябуулгануудhаа мүнөөнэй хүдэлөөн юугээрээ илгарнаб?

— Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын фронтын отрядуудай сэрэгэй ябуулганууд ехээр үргэдэhэнэй hүүлээр гурба hара тухай хүгасаада намдажа замхаhан юм гээд мэдээжэ. Гэбэшье энэ үедэшье партизануудай эзэлhэн газарые буляажа абаха гэhэн правительственна сэрэгүүдэй бүхы hэдэлгэнүүд буруу hүрөө хамнай.

Баруунай элдэб бүлэгөөрхидэй хоорондохи зүришэлдөөнүүдэй улам хурсадажа байхада,—дайсадай армиин пуларжа, тэрэнэй сэдьхэл зориго буураад байhан оршондо энэ добтолго эхилээ гээд би дээрэ хэлээ hэм. Добтолгын эхилхэhээ холо урид Национальна сүлөөрэлгын фронт армиин сэрэгшэдэй дунда идхалгын хүдэлмэри ябуулhан, тэмсэлэй зорилгонуудые ойлгуулан тайлбарилhан байна. Энэнь ехэ нүлөө үзүүлээ. Дайлалдажа байгаа арадай тала руу орохон правительствын сэрэгүүдэй урданай офицернүүд ехэ үүргэ дүүргэhэн байна. Жэшээнь, «буунуудаа нэгэдхэжэ, манай хамтын дайсад тээшэ шэглүүлээе» гэhэн уряагаар буhалгаалагшадай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн — команданте Унас болон армиин капитан байhан Сандоваль гэгшэд харин империалистнуудай гарта оронхон, тэдэнэнгээ заабари дүүргэдэг армиин солдадуудта хандаhан юм.

Засаг барижа байгаа хаанай түшэмэлнүүдые абархын тулада шулала адханаоди гэжэ солдадууд, зарим офицернүүдшье ойлгодог болонхон. Олон солдадууд буунуудаа хуряажа, плендэ ороо. Плендэ ороhон сэрэгшэд тушаа партизануудай ябуулдаг политика туhатай байна. Женевскэ конвенциин бүхы гурим дүримүүдэй ёhоор тэдээндэ хандадаг. Жэшээнь, Улаан Хэрээhэнэй түлөөлэгшэдтэ плендэ абтаhан бүлэг олон сэрэгшэд hаяхан дамжуулагдаа hэн.

Энэ удаа хэгдэhэн ябуулгануудай үшөө нэгэ онсо илгаань гэхэдэ, оронойэлдэб районуудта партизануудай ябуулганууд ехэ тааруугаар үнгэргэгдэнэ. Чалатенанго, Морасан ба Сан-Висенте департаментнуудта илангаяа амжалтатай ябуулганууд хэгдэнэ.

— Мүнөөнэй добтолгын үедэ зарим тэды дүнгүүд туйлагдаа гээшэ. Ихэдээ эб найрамдалай хэлсээнүүдые эхилхэ гэhэн Национальна сүлөөрэлгын фронтын зорилгодо хүрэхэ дүтэлгдөө гээшэ гү?

— Сальвадорой правительство ба hүүлэй hүүлдэ захиралта үгэдэг США-гай гүрэнэй департамент Революционно-демократическа фронтын ба Национальна сүлөөрэлгын фронтын дурадхалда арсалта хээ гээд хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ мэдээжэ. Гэбэшье партизануудай сэрэгэй амжалтанууд Сальвадорой правительствада ба Вашингтондо урдынхиhаа тад ондоо нүлөө үзүүлнэ. Хөөрэлдөө хэхээр гээшэ гү, али асуудалые политическэ гуримаар шиидхэмээр гү гэжэ тэдэнэр бодомжолхо баатай болоно.

Игорь НЕМИРА,
АПН эй тусхай корр.

Сан-Хосе-Манагуа.

АЛДАР СОЛОНЬ БУУРАА ГҮ...

[illegible]лон арбаад жэлэй туршада Египедэй фильмүүд Дүтын [illegible] зүгтэ ехэ суутай байhан юм. Пирамидануудай орондо [illegible] дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ мүндэлhэн кино [illegible]хэйн экран дээрэhээ арабуудай хэлэн дээрэ түрүүшынхеэ [illegible]уулагдаhан намтартай. 1952 оной революциин hүүлээр [illegible]едэй артистнууд болон режиссернуудай алдар суу илан[illegible] ехээр ургаhан байгаа. Национальна сүлөөрэлгын хүдэ[illegible]нэй үргэдэжэ байха үедэ Египедэй киноискусство соци[illegible]а үнэн зүб байдалай hайн hайхан уг зорилгонуудай түлөө [illegible]алдэ хүнүүдые уряалдаг hэн.

[illegible]ин мүнөөшье Египедэй фильмүүд олон тоото харагша[illegible] дурые үшөөл буляадаг байhаар. Тиибэ яабашье hүүлэй [illegible]нүүдтэ араб оронуудта эдэ фильмүүд тушаа шүүмжэлэл[illegible] ходо хэгдэдэг болоjо байнхай. «Египедэй кино дорой[illegible]ги байдалда оронхой. Жэлэй туршада буулгагдадаг филь[illegible]дэй тоо табиhаа арбан таба хүрэтэр хороо. Тиихэдэ тэ[illegible]эй шанаршье горитой муудаhан байна», — гээд Ирагай «Саура» бэшэнэ.

[illegible]ипедтэ соносхогдоhон «нээмэл үүдэнүүдэй» политика [illegible]ематографые баhал дайраа гээшэ ха гээд газетэ тэмдэг[illegible]э. Энэнь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, хариин гүрэ[illegible]ай фирмэнүүдтэй хамта Египедэй лентэнүүд бүри олоор [illegible]лгагдадаг болонхой. Баруун оронуудай хабаадахада, филь[illegible]дэй удхада баhал хубилалтанууд болоо. Мүнөөнэй соци[illegible]а асуудалнуудhаа харагшадые hамааруулна, худалдаа[illegible] фильмүүд бүри олоор буулгагдана.

[illegible]ипедэй кинематографой хүгжэлтэдэ цензура бага бэшэ [illegible]идол ушаруулдаг, «хорюулгүй темэнүүдые», «хорюулгүй [illegible]орнуудые» цензура тодорхойгоор заажа үгэдэг байна. [illegible]ной искусствые бүхы дэлхэй дээрэ суурхуулhан бэлигтэй [illegible]иссернууд болон уран зохёолшод «хорюултайшуулай» [illegible]до оруулагдадаг гуримтай. Тобшолон хэлэбэл, Египедэй [illegible] зохёолой классик Нагиб Махфузай ямаршье зохёолые [illegible]одо буулгахые хоригдонхой. Иимэ байдалhаа гарахын [illegible] фильмүүдые бүтээгшэд сценариин хаанаhаа абтаhые [illegible]ха баатай болодог. Жэшээнь, «Элита» гэжэ кинофильм [illegible]энэй жэшээ болоно. Н. Махфузай зохёолнуудай нэгэ[illegible]нь фильмын үндэhэн болоно. Египедэй кино харагшад [illegible]олина воспоминаний» гэжэ фильмые хараха аргагүй юм. [illegible]б гэбэл, мэдээжэ актер Мухамед Кабиль тэрээндэ хабаа[illegible]аг, Египедтэ кинодо буулгагдахань хоригдонхой.

Д. ОСИПОВ,
АПН-эй тусхай корр.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БЭЛЭГ

МАНАГУА. Никарагуан арадта бэлэг болгожо, совет номой выставкэ дамжуулан барюулалгын баяр ёhолол эндэ болобо. СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан энэ выставкэдэ В. И. Ленинэй зохёолнууд, ород болон совет литературын классигуудай зохёолнууд, эрдэм дэлгэрүүлгын брошюранууд, хүүгэдэй номууд эндэ табигдаhан байгаа.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

АММАН. Иорданиин уг залгамжалhан хаан хүбүүн Хасан албанай хэрэгээр эндэ ерээд байhан гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёлой харилсаа холбоо тогтоодог совет бүлгэмүүдэй холбооной делегацитай уулзаба. Совет айлшад национальна суглаанай сенадай түрүүлэгшэ Б. Аттальхунитай, Иорданиин национальна зүбшэлэлгын соведэй түрүүлэгшэ С. Арартай мүн лэ уулзажа, хөөрэлдэhэн байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Иорданиин гүрэнэй ажал ябуулагшад Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые али бүхы талаарнь гуримшуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай үнэн зүб хараа бодолтой байhыень үндэрөөр сэгнэбэ. Иорданиин ба СССР-эй хоорондохи хани харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглэээ.

АРАД ИЛАХАЛ!

ЛУСАКА. Анголын Арадай Республикаhаа Кубын интернационалис сэрэгүүдые гаргахадань лэ, Намибида бээ даа-hан байдал олгохо тухай асуудалые шиидхэжэ болоно — энэ хадаа расис ЮАР-ай Намибидахи дарлалта мүлжэлгые үшөө батадхаха гэhэн зорилготой США-гай империалистнуудай ээлжээтэ харата ябуулга болоно гэжэ Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин президент С. Нуиома эндэ мэдүүлбэ. Ангола хадаа бээ даа-hан байдалтай гүрэн болоно. Тэрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хэншье хамааралсаха ёhогүй. Оронoo хамгаалгын тула НРА-гай правительство туhаламжа эрижэ, али бүхы хани барисаата орондоо хандаха эрхэтэй.

Намибиин патриодуудай илалта түйлаха байhандань хэлбэрэшэгүйгөөр найдаhанаа С. Нуйома мэдүүлээ.

„СҮЛӨӨТЭ ДЭЛХЭЙН“ ШЭНЖЭ

СИНДЗЮКУ—Токиогой ажал [illegible]буулгын район мүн. Мэдээжэ [illegible]фирмын гаршагтай томо бай[illegible]шангай дэргэдэ ээлжээндэ [illegible]ууган байгшадай Хажуугаар [illegible]үнүүд хайхарамжагүйгөөр [illegible]нгэрнэ. Бараан хубсаhатай, са[illegible]ан самсатай, бараан галстуу[illegible]үүдтай, үhээ зохидоор за[illegible]уулhан залуу хүнүүд ээлжээн[illegible]дэ зогсоно. Тус байшангай [illegible]абхарнуудаар дүүрэн суглар[illegible]ан хүнүүдтэй газаа түхэлөө[illegible]рөө тэдэ тон адлинууд.

Намарай эхилхэтэй адли, [illegible]поной дээдэ hургуулинуудые [illegible]дүүргэхээ байгшадай урда [illegible]хүдэлмэри тухай асуудал та[illegible]бигдадаг, Шалгалтануудай [illegible]эхилтэр үшөө хахад жэлэй [illegible]болзор бии. Гэбэшье октябриин нэгэндэ хүн бүхэн хүдэлхэ дуратай фирмэдээ ошожо, хөөрэлдэдэг гуримтай.

Бидэнэй үедэ иимэрхүү юумэн үгы hэн гээд зургаа-арбан жэлэй стажтай компаниин алба хаагшад hанаандаа оруулна. Иимэрхүү ябуулга баhал гарадаг байгаабди. Гэбэшье тиихэдэ заншалта хөөрэлдөөн болоод лэ үнгэрдэг hэн. hүүлэй 10 жэлдэ орон доторхи экономическа байдалай ехээр муудахада, фирмэдэ хэдэ дахин хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэг болонхой. Энэнь хүдэлхэ газарай түлөө шанга тэмсэлэй нэгэ шатань мүн. Нэгэ дахин хөөрэлдэhэнэй удаа «мэргэжэлэй талаар» шалгалта бариха хэрэгтэй. Абтаhан, абтаагүй тухайдаа мэдэхын тула нэгэ hара хүлеэхэ ёhотой. Теэд дүрэн хүнhөө нэгэ хүндэл аза талаан тудадаг байна.

Энээнэй урда тээ нэрэ алдартай институт дүүргэхээ байгшад hанаа амар ябадаг hэн. Диплом абахадаа, hайн компанида лаб ажалтай болохоб гэжэ хүн бүхэн мэдэдэг бэлэй. Тиимэ саг үнгэрөө. Хүдэлмэришэдые хүлhөөр абалгаар Бүхэяпоной түбэй мэдээнүүдэй ёhоор, энэ жэлдэ 1734 түрүү компани дипломтой 63 мянган мэргэжэлтэдые хүдэлмэридэ абажа шадаха юм гээд Америкын «Ньюсуик» журнал мэдээсэнэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, энэнь урзанда жэлэйхиhээ 12 процентээр бага болоно.

Корпорацинууд эгээл бэлигтэй бэрхэ хүнүүдые хэрэглэдэг. hүүлэй жэлнүүдтэороной экономическа байдалда болоhон ээлжээтэ хубилалтаhаа эдэ эрилтэнүүд уламжалан гарана. Мүнөөнэй арбан жэл болотор ороной болбосоруулгын асари ехэ завод байгаа hаань, тэрэниие тон томо конструкторска бюро болгохо гэжэ шиидхэгдэнхэй. Энэнь юун гэhэн удхатайб гэхэдэ, элшэ хүсэ ба материал ехээр хэрэглэдэг hалбаринуудай хүгжэлтые удаашруулха, «эрдэм ухаа» ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэриие хүгжөөхэ болоно. Ухаатай сэсэн хүнүүдые тодорхойлхо гээшэ бэелүүлмээр бэшэ зорилго юм. Ерээдүйн Эдисонуудые нарииhаар шэлэдэг болоhониинь эндэhээл эхитэй бшуу.

Японой студентнүүд тухай хэлэхэ болоо hаа, тэдэнэр институдта үшөө hуража байха үедөө фирмэдэ хүдэлхэ газарай түлөө тэмсэл ябуулжа эхилнэ. Ехэ корпорациин мүнгэ зөөри хэрэглэжэ, шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулдаг профессортэ тудаха гээшэ өөр тухайгаа мэдүүлхэ нэгэ арга боломжо юм, тиин энээниие алдахагүй гэжэ оролдодог. Эндэшье хаалта бии. Октябриин нэгэн болотор ажалай нэгэшье хэлсээ баталхагүй тухай гол компанинууд хоорондоо хэлсээтэй байдаг.

Гэбэшье бэлигтэй бэрхэ залуу мэргэжэлтэдые ажалда абахые оролдон, олохон фирмэнүүд, Япондо хэлсэдэгэй ёhоор, ургасын хуряагдахаhаа урид барайгар худалдажа абажархиhан байдаг. Гадаадын фирмэнүүд энээгээр илангаяа суурхадаг.

Октябрь үнгэрөө: мэргэжэлтэдэй дээжэнь шэлэжэ абтаа. Түгэс бэлэдхэлтэй залуу мэргэжэлтэдэй дундаhаа дүрбэнhөө нэгэниинь лэ хүдэлмэритэй болоо. Промышленна фирмэдэ хүдэлмэридэ абтаhан алба хаагшадые гайхалтай hайхан ажабайдал хүлеэнэ гэжэ hанажа болохогүй. Тэдэниие баяртайгаар угтаха, hонирхолтой хүдэлмэри үгэхэ байhаниинь үшөө мэдэгдэнэгүй. Залуу мэргэжэлтэд туша хүрэтэрөө, заримдаа үшөө ехэ саг соо хүнэй «зараса» байдаг гээд социологуудай асуултанууд харуулдаг.

Хүдэлмэригүй үлэhэн гурбан хүниинь юу хэхэ болоноб? Жэжэ ба дундуур хэмжээнэй предприятинуудтал хүдэлхэ баатай болоно бшуу. Зүгөөр иимэ тоо баримта тушаа бодожо үзэе. Урзанда жэл 17397 иимэ жэжэ фирмэ панхаруутаhан байна.

Алексей ПОЗИН.
(АПН).

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД АЖАЛГҮЙДЭНЭ

ТҮРЭЛ НЮТАГАИМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

ДУРАСХААЛ

Граждан дайнай үедэ Подлопатки тосхонойхид партизан отрядуудай бүридэлдэ жагсан, тэрэ эхабайдал мандуулхын түлөө тэмсэлдэ хам оролсоһон байна. Мүнөө нютагтань эдэнэй дурасхаалда хүшөө бодхоогдонхой. Хүшөө дээрэ бүхэлэрдэһэн хабтагай дээрэ «1920 оной январиин 21-дэ баатарай үхэлөөр унаһан тэмсэлшэд тухай дурасхаал хүн зоной сэдьхэлдэ мүнхэ» гэжэ бэшэгдэнхэй. Удаань хойно хойноһоо нэрэнүүд «Казарикин Я. А., Трофимов И. М., Степной П. К., Карпуков П. Ф., Грудинин М. М. Красноярово тосхон» гэжэ аржытар һиилэгдэнхэй.

Наһа бараһан партизан И. М. Трофимовай хүбүүн Александр Ивлевич Трофимов иигэжэ дурсана:

— Эсэгынгээ нүгшэхэдэ, би багахан үхибүүн байгааб. Ивалгада дүтэ Красноярово тосхондо эсэгэмни ами наһаа тала хахасаһан гэжэ мэдэхэб. Сагаантан партизануудые хүүдиһэ соо галаар хайран, тамалан эсэбоһон юм гэжэ эхэмни хөөрэдэг. Энэ үедэ Яков Казарикин харуулайхидые мэхэлжэ, моринд мордоод, тэрьедшэшэн гэхэ. Гэбшье хубсаһа хүнэргүй партизан январиин янгинама хүйтэндэ хүлдэшэжэ байха юм. Тамалуулан саазалуулһан партизанууд Подлопатки һууриндаа хүдөөлүүлэгдэ һэн. Мүнөө хизаар оронгоо шэнжэлэгшэд эдэнэй намтарые, ажабайдалые бүри тодорхойгоор шудална, тэдэнэй солыень мүнхэлхөөр хүдэлмэри ябуулна.

Өөрөө А. И. Трофимов коммуна соогоо эгээл түрүүлэн механизаторнуудай курсые дүүргэһэн намтартай. 1939 ондо армиин албанда абтажа, далайн сэрэгтэ алба хээ һэн. Гүрэнэй аюулгүйе сахилгын органуудта хүдэлһэн, мүнөө отставкада гараһан гвардиин старшина мүн. Оронойнгоо зүүн хилые харата дайсадһаа эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалалсаһан юм.

Хамтын ажахы байгуулгын үедэ, 1930 оной февраль һарын 7-н багта Ленинградай хүдэлмэршэн Фишер партиин уряагаар Подлопатки ерээ һэн. Тэрэ һаа байгуулагдаһан коммунын хүтэлбэрилээ. Үгытэйшүүл, коммунистнууд ажалша хэрэг, зоригтой, сэдьхэлээр тэмэнүн энэ хүнние үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг байһан юм.

— Нэгэ иимэ ушар һанагдана, — гэжэ 86 наһатай К. Д. Бухальцева хөөрөө бэлэй. — Фишер аймшагтай шамбай хүн байһан. Ашаа үргэхэдэнь, бултанһаа хүсэтэй гэжэ ойлгоо һэмди. Нэгэтэ түмэрэй дарханай морином таха дархалхадань түүдэнгэ хараад, зон ехэ гайхаа бэлэй. Шадамар бэрхээр, нэгэ хэды сохёод лэ таха бүтээжэрхёо бшуу. Юрын хүн бэшэл һэн...

Подлопатки һууриндаа гурбан модоной зайда оршоһон «Пятилетка» коммунын түрүүлэгшын орлогшоор Ленинградһаа ерэһэн Федоров томилогдоһон юм. Холын тэрэ үедэ уншалгын байшангые даадаг байһан М. Д. Денисов иигэжэ дурсана: «Федоров дунда зэргын бэетэй, алтан шаргал үһэтэй хүн һэн. Кепи түхэлэй сагаан малгай хэтэлтэн һагад үмдөөд ябадагыень һананаб. Оролдосотойгоор, габшагайгаар хоёр жэлэй туршада хүдэлжэ гараа. Теэд тэрэ үедэ һулахан, ажалда һожоргүй хүнүүд үсөөншье һааб даа. Федоров Фишер хоёр саг үргэлжэ уулзадаг, сэдьхэлээ ханаан хөөрэлдэдэг зантай һэн».

Революциин үлгы хотын хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдэй туһаламжаар Подлопатки тосхондо шэнэ һуудал байдал тогтонижон гүримшаһан гээшэ гэжэ ойлгобобди.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан сэрэгшэдэй 138-ниинь түрэл нютагтаа бусажа ерэхэ заяагүй байгаа. Алдар габьяатанай нэрэ солые мүнхэлхөөр хүдэлмэри ябуулдаг эдиршүүд дайнай газарһаа бусаагүй сэрэгшэн бүхэн тухай дүүрэн мэдэсэтэй болохые оролдоо юм. «Хүн зон, эдэнэй нэрэнүүдые бү мартагты!» гэһэн үгэнүүд доро 138 сэрэгшын нэрэ, обог һиилэгдэнхэй. Тэрэ тоодо партизан И. М. Трофимовай үри һадаһан — 5 аха дүүнэр фашис булимтарагшадтай тэмсэлдэ баатарай үхэлөөр унаһан байна.

Агуу Октябриин һайндэрэй үедэ, Илалтын үдэр Подлопаткиин хүн зон хүшөөгэй дэргэдэ ехэ багагүй сугларжа, баяр ёһололой оршон байдалда тэмсэлшэд-сэрэгшэдэй мүхэшэгүй зориг тухай дурасхаалые нангинаар сахижа байһан тухайгаа мэдүүлдэг.

Эгээл эндэ хүрөөд, хөөрэлдөөмнай ондоохон һабагшаар үргэлжэлхэнь. Юуб гэхэдэ, түүхын памятнигуудые аршалан хамгаалха хүдэлмэриин Подлопатки тосхондо хэр ябуулагдажа байһан ушараар һонирхобобди. Партизануудта табигдаһан хүшөө һэльбэгдэн заһабарилагдаа, модон хүшөөгэй орондо бетон хүшөө шудхагдан бодхоогдоо һэн. Тэрэ гэһээр хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, түүхын памятнигуудай байдал шалгахаар Подлопатки ошоо бэлэйбди. Сельсоведэй түрүүлэгшэ Н. И. Кондратьевтай, «Авангард» совхозой директор Л. М. Кобелевтой суг хүшөө анхаран харабабди. Холоһоо гадаада түхэлынь нилээд зохидшье һаа, дүтэлхэдэ үзэмжэгүй. Эндэ тэндэнь гантан хахаранхай байба. Бетоной түгдэрхэйнүүд газараар хэбтэнэ. Хүшөөдэ хүрэхэтэй сасуу хэлтэрхэйнүүд түгдэрэн унана.

Сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Кондратьев тайлбарилна:

—1977 ондо М. Н. Рютин, Н. М. Полянский гэгшэд бетоноор хүшөө бодхооһон юм. 1981 ондо энэ хүшөөнь һандаржа эхилээ. Тусхай шалгалтын ёһоор, энэ хүшөө муу шанартайгаар баригдаһан, тиимэһээ заһабарилхада, ямаршье үрэ гарахагүй гэжэ тобшологдоо һэн. Шэнэ хүшөө табиха шухала.

Дунда һургуулиин завуч Т. А. Токмаковатай уулзабабди. Һурагшадай ябуулдаг шэнжэлгэ-бэдэрэлгын хүдэлмэри тухай тэрэ дуратайгаар хөөрэбэ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнда нүгшэһэн сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөө сахин хамгаалха, харууһалха талаар үхибүүд саг үргэлжын оролдолго гаргадаг гэжэ тэмдэглэбэ. Хүшөөгэй дэргэдэ баяр ёһололой митингнүүд, жагсаалнууд үнгэргэгдэдэг. Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэдэ иимэ хэмжээ ябуулганууд шухала арга нүхэсэл болодог гээшэ.

Хүшөөдэ дүтэлжэ, анхаралтайгаар харабабди. Бетониинь һайн, хэмхэрһэн, ганта һан газар үгы. Зузаан сагаан сааpһан дээрэ сэрэгшэдэй нэрэ, обог эли тодоор бэшэгдэнхэй. Гэбэшье Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай орден ута тохигор хадааһанда хайша хэрэг бүхэлөөтэй байба. Тэрэнь таагүй бшуу. Хүшөөгэй оройе табан хушуун шэмэглэнэ. Анхан табан хушуун, орден досоо талаһаа улаанаар гэрэлтэн бадаржа байдаг һэн. Мүнөө гэрэлтүүлдэг түхеэрэлгэнь эмдэрэнхэй. Жэбэршэһэн түмэр веногууд газарта хайша хэрэг тараагдан хаягдашанхай.

Эгээл иимэ, анханайнгаа сэмсэгэр түхэлые алдаһан памятнигай дэргэдэ хүмүүжүүлгын удха шанартай хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэдэ аша туһа, үрэ бии гү?

Түүхын ба соёлой памятнигуудые хамгаалгын Бүхэроссиин бүлгэмэй Буряадай отделениин түрүүлэгшын орлогшо О. Б. Цыбиков иигэжэ хэлэбэ:

— «Совет сэрэгшэдэй ба партизануудай хүүрнүүдые гуримтай, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэмжээнүүд тухай» Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1982 оной июлиин 2-то абтаһан тогтоолые бэелүүлэн, манай бүлгэм үнгэрһэн жэлдэ «Авангард» совхоздо 1635 түхэриг үгэһэн юм. Теэд энэ мүнгэн үшоо хэрэглэгдээгүй байһаар. Тиихэдэ 1977 ондо эндэхи хүшөөнүүдые заһабарилгада 800 түхэриг гаргашалагдаа.

Иимэ харюу дуулаад байхадаа, Мухар-Шэбэрэй районой Подлопатки һууринда эдиршүүдые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине һайжаруулхын тула түүхын памятнигуудые аршалан хамгаалха, тэрэ зандань үлөөхэ хэрэгтэ бодото анхарал хандуулагданагүй гэжэ тобшолмоор. Гэхэтэй хамта, үнгэрһэн үе тухай баримтануудаар баян, алдарта хүнүүдээр олон энэ нютагта тэмсэлшэдэй дурасхаал, түүхэ мүнхэлһэн хүшөөнүүдтэ олониитын зүгһөө саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байха зэргэтэй.

А. ПЕТРУНИН.

СПОРТ

И. БРЫЛЕВ—ЧЕМПИОН

Шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй арбадахи нааданда түрүү һуурида гарагшын хуби заяан бодото дээрээ шиидхэгдэһэн байгаа. Илажа гарахын тула И. Брылевто оройдоол хахад очко хэрэгтэй һэн. Зүгөөр тэрэ Халудоровтай наадахадаа, түрүүшын ябадалһаа эршэмтэйгээр добтолжо, мүрысөөнэй дүүрэтэр үшөө нэгэ нааданай үлөөд байхада, Улаан-Үдэ хотын чемпион болоһон байха юм. Тэрэ ЛВРЗ-гэй тоолон-тодорхойлолгын түбэй АСУП-ай инженерээр хүдэлдэг.

Ю. Барнаков М. Леонов хоёрой уулзалга шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Тэдэнэр хоюулаа хамгаалалтада һайнаар наадажа, шанга тэмсэлэй эсэстэ тэнсэхэ баатай болобо. Тиигэбэшье тэдэнэр шангай һуурида гарахын түлөө шухала алхам хэһэн байгаа.

Бусад уулзалгануудта Митыпов — Санжиевые, Прутовой — Баенгуевые, Шагдыров—Шандибаевые, Умяров—Раднаевые, Доржиев Андреевые шүүгээ.

Түүлшын нааданай урда тээ долоон шатаршад шангай һуурида гараха аргатай байгаа.

Түүлшын, шиидхэхы уулзалгада городой шэнэ чемпион А. Доржевтай сагаанаар наадахадаа, партияа тиимэ түргэнөөр дүүргэжэрхихэ хүсэлэнгүй байба. Филидорой хамгаалалтада Анатолий Доржиев эһала һайн байдалтай болобошье, илалта туйлаха байһандаа дан эртээнһээ этигэжэ, болгоомжогүй ябадалнуудые хээд, хүшэр хүндэ байдалда ороһон байна. Уданшьегүй тэрэ шанга добтолгодо дайрагдажа, нүхэрөө илалтаарнь амаршалха баатай болобо.

Халудоров Барнаков хоёр бэрсын гамбит наадаа. Хараар наадагшань булюу байдалтай болобо. Эгээл энэ үедэ Барнаковой булюу байдалтай байгаашье һаань, тэдэнэр тэнсэшоо.

Шагдыров эдэбхитэйгээр наадажа, Прутовойе ехэ тухашаруулба. Тиин тэрэ мүрысөөнэй таблицада шухала очко бэшүүлһэн байха юм.

Баенгуев Андреев хоёрой парти сугларагшадай анхарал татаа. Тэдэнэр бэрсын гамбит шэлэбэ. Гэбэшье тэдэнэр теоретическэ вариантнуудһаа хадууржа, нэгэ нэгэнэйнгээ ноёной тала руу эршэмтэйгээр добтолһон байна. Республикын чемпион А. Андреев тэмээгээ гурбан хүбүүдээр андалдаһан дээрэһээ уданшьегүй тэдэнээ урагшань дабшуулжа, илалта туйлаһан байха юм.

Бусад партинуудта Максимов—Санжиевые, Раднаев—Столяровые, Очиров — Давыдовые, Митупов Сысоевые шүүгээ. Митыповэй наадахаяа ерээгүй дээрэһээ Леоновто очко табигдаба.

Тиигэжэ Буряадай багшанарай институдай студент М. Леонов 8 очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлээ. Барнаков, Митыпов, Прутовой гэгшэд тус тустаа 7,5 очкотой болоһон байна.

В. ХАХАНОВ.

СТУДЕНТНҮҮД ЭРХИМЛЭБЭ

Спортын табан бүлгэмэй буудадаг санашад республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө ДОСААФ-ай Буряадай обкомой сагаалса дээрэ мүрысэбэд. Хоёр удаа буудалгатай 10 километрэй занда залуушуул урилдаба. Энэ зайда баян дүршэлтэй В. Федосеев С. Мараев хоёрые хойноо үлөөжэ, Улаан-Үдын лесотехникумэй 1-дэхи курсын студент С. Мараев илаа.

«Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ В. Славгородский бүхы сагаалсадаа мэргэнээр буудажа, 15 километрэй занда түрүүлээд, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргээ. Үнинэй ханинар А. Шайдуров («Труд») С. Горшков («Локомотив») хоёрой хоорондо болоһон тэмсэлдэ «Труд» бүлгэмэй В. Беломестнов оролсобо.

Түрүүшын үдэр дүрбэн удаа буудалгатан хорин километрэй мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлбэшье, үглөөдэрэй урилдаанда урагшатай гаража, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тиигэжэ В. Беломестнов мүн лэ спортын мастерта кандидадай норматив дүүргээ.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүнгөөр студентнүүдэй команда түрүү һуури эзэлбэ. «Локомотив» болон «Труд» бүлгэмүүдэй биатлонистнууд 2—3-дахи һууринуудые хубаалдаба. Эрхим буудадаг санашад республикын залуушуулай суглуулагдамал командада оруулагдажа, февралиин эхеэр Южно-Сахалинскда үнгэргэгдэхэ «Этигэл найдалан» зоныи мүрысөөндэ хабаадалсаха.

«Урожай», «Трудовые резервы» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» болон ЛВРЗ-гэй спортклубуудай түлөөлэгшэдэй энэ мүрысөөндэ хабаадалсаагүйнь харамтай. Тиимэһээ «Спартак», «Динамо» бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй жэшээгээр спортын ниитын-оборонын зүйл болохо биатлондо анхаралаа ехээр хандуулхыень хүсэнэб.

С. ВЛАДИМИРОВ.

ҺАЛХИНТАЙ УРИЛДАН...

Мүльһэн дээрэ урилдадаг 500 куб. см. хүсэнэй мотоциклнүүдэй түгэсхэлэй мүрысөөнэй ээлжээтэ шата үнгэргэгдэбэ. Шэтын, Эрхүүгэй, Амарай областьнуудай, Красноярска болон Приморско хизаарнуудай команданууд хабаадалсаа. Хуушан заншалаараа манай спидвеистнүүд хүсэ шадабаряа туршалсаба. 16 хабаадагшадай хоёрынь уласхоорондын классай спортын мастернууд. Эдэ хадаа Шэтэһээ ерэһэн Сергей Яровой, Эрхүүгэй Анатолий Гладышев гэгшэд болоно. Мүн лэ спортын дүрбэн мастер, спортын мастерта долоон кандидадууд болон нэгэдэхи разрядай баян дүршэлтэй гурбан урилдагшад мүрысөө.

СССР-эй спортын мастер Николай Нищенко (Шэтэ) урилдаанда бултанһаа ехэ очко абажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Николай Улаан-Үдын ДОСААФ-ай нэгэдэмэл техническэ һургуулиин мотосекцидэ хэдэн жэл һураһанайнгаа удаа сэрэгэй албанда Шэтэ ошоо һэн. РСФСР-эй чемпионадай урдахана уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, спортын мастерай норматив дүүргээ бэлэй.

Приморско хизаарай бэлигтэй залуу спортсмен, спортын мастерта кандидат В. Афанасьевай хоёрдохи һуурида гараһаниинь хэнииешье гайхуулаагүй. Уласхоорондын болон Советскэ Союзай мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, оло дахин шанда хүртэһэн Сергей Яровой гурбадахи һуури эзэлээ. Манай урилдагшад урагшагүйдэжэ, 14—16-дахи һууринда гараа.

П. ВЕРШИНИН,
ДОСААФ-ай Буряадай обкомой инструктор.

Биатлоноор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Алас-Дурна зүгэй зональна мүрысөөн Улаан-Үдэдэ дүрбэн үдэрэй туршада үнгэргэгдэбэ. Аршаан поселогой хажуугаар гараһан санын зүргэ Хабаровска хизаарай суглуулагдамал командын басагадта ехэ тааруу урагшатай байба. Тиигэжэ хоёр удаа буудалгатай 5 километрэй, гурбан удаа буудалгатай 10 километрэй зайнуудта Хабаровскын инженер-архитектор Марина Шильцина түрүүлжэ гараа. Хабаровскын физкультурна институдай студент басаган Елена Зинич мүрысөөнэй мүнгэн шанда хоёр дахин хүртэбэ.

Улаан-Үдын теплоэлектроцентралиин слесарь Надежда Лопатина 5 километрэй зайда 3-дахи һуури эзэлжэ, биатлоноор спортын мастерта кандидадай норматив дүүргээ. Гурбан удаа буудалгатай 10 километрэй зайда Надежда 4-дэхи һуурида гаража, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэдэ хүртэбэ.

Эдиршүүл, залуушуул болон басагад Алас-Дурна зүгэй ДОСААФ-ай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэбэд. 10 километрэй зайда БГПИ-гэй студент Валерий Славгородский түрүүлээ. Гурбан удаа

ХАБАРОВСКЫНХИД УРАГШАТАЙ

буудалгатай 15 километрэй зайда Хабаровскын физкультурна институдай студент Олег Хижный илаа. Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй студент Виктор Федосеев, Загарайн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Алексей Агафонов нүхэдөө баясуулаа. Юуб гэхэдэ, хоёр удаа буудалгатай 5 километрэй мүрысөөндэ тэдэнэр тон адли дүнгүүдые харуулхадань, хоюуландань нэгэдэхи һуури олгуулагдаа. 10 километрэй зайда манай хүбүүд урагшагүйдөө. Энэ зайда Магаданай түлөөлэгшэ Андрей Веремеев уридшалаа юм.

Басагадуудай дундахи мүрысөөндэ Шэтэһээ ерэһэн Марина Шабалина хоёр дахин түрүүлээ. Харин манай Надежда Шнитова мүнгэн шанда хүртэжэ, Кирово-Ченецкдэ үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэтэй болоһон байна.

Эстафетнэ урилдаанда Хабаровскын буудадаг санашад нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Буряадай хоёр команда 2—3-дахи һууринуудта гараба. Басагадай дундахи эстафетнэ урилдаанда Амарай областиин команда урагшатай байба. Хабаровскынхид 2-дохи, Шэтынхид 3-дахи һуурида гарабад.

Дүрбэн үдэрэй мүрысөөнэй дүнгөөр Хабаровска хизаарай биатлонистнууд командаараа 1-дэхи һуури эзэлбэ. Буряадай болон Шэтын «буудадаг санашад» удаадахи һууринуудта гараба. Энэ мүрысөөндэ илагшад байгша оной февралиин 24-һөө 28 болотор Кирово-Ченецкдэ үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй ДОСААФ-ай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

В. ДЕНИСОВ,
мүрысөөнэй судья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай январиин 15-да үнгэргэгдэһэн 3-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 687.350 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (24 карточка) таагшад — 2.399 түхэриг, дүрбэн номер (1583 карточка) тааһан хүнүүд—39 түхэриг, гурбан номер (28965 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 4.075024 билет ороо. Табан номер (21 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (4598 карточка) таагшад — 96 түхэриг, гурбан номер (95046 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 3-дахи тиражай шүүбэрилгэ январиин 26-һаа февралиин 26 болотор түлэгдэхэ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ

ГОРИТОЙХОН ҮРЭ ДҮНГҮҮ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ФРГ-гэй правительствын уряалаар албанай хэрэгээр тиишэ ошолго хоёр ороной харилсаануудһаа үлүү удха шанартай ушар болобо. Бонндо болоһон уулзалга ба хөөрэлдөөнэй гол анхаралда Европодохи мүнөөнэй политическэ байдал, мүн гансахан Европодохиншье бэшэ байдал абтаа. Саашадаа эб найрамдалай ба уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һулаpуулхын түлөө үсэд шанга тэмсэл хэхэ, оронуудай хоорондо хүршэ ёһоной, адли тэгшэ харилсаануудые тогтоохо, хоорондоо хөөрэлдөөнүүдые үргэнөөр хэхэ ябадалые дэмжэхэ шухала байһаниие энэ хөөрэлдөөн элирхэйлэн харуулба.

Совет-баруун герман харилсаанууд тушаа хэлэбэл, хоёр ороной, Европын бусад арадуудай аша туһын хэрэгүүдтэ, мүн уласхоорондын байдалда бүхыдэнь һайнаар нүлөөлһэн Московско Договорой талые хоёр ороной зүбөөр баримталжа байһаниинь гэршэлэн харуулагдаба. Тэрэ Договорой тала баримталдаг хоёр ороной политическэ, экономическа, научно-техническэ, соёлой талаар харилсаа холбоонуудые саашадань улам гүнзэгырүүлхэ, ондоогоор хэлэбэл, ерээдүй тээшэ этигэл найдабаритайгаар хараха арга олгоно. Советскэ Союзай хэжэ байһандал адляар ФРГ-гэй правительствын тиимэ хараа шугам саашадаа баримталха байһан тон шухала болоно.

Уласхоорондын олон асуудалнуудаар хоёр талын бэе бэеэ ойлголсохо ба хараа бодолоо тодорхойлолсохо ябадалаа һайжаруулгада энэ уулзалга е[...] туһатай байба гээшэ. Тэрэ тоод[...] зэргын зайда буудагдаха ядерна[...] гүүдые Европодо тараан тодхо[...] стратегическэ зэбсэгүүдэй тала[...] шухала, орёо бэрхэшэлтэй асуу[...] оролсоно. Зүгөөр, хөөрэлдөөнэй [...] ёр талын хараа бодолнуудта [...] һан илгаа болон алгасаануудай с[...] хагдаагүй байһаниинь ойлгосото[...] даа.

А. А. Громыкын энэ ошол[...] буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргал[...] заарлаха, ядерна дайнай аюул[...] шаха замда хаалта табиха, улас[...] дын политикада зүришэлдөө х[...] далнуудые усадхаха хэрэгтэ зо[...] даһан совет гадаадын политикын[...] үеын эдэбхи үүсхэлнүүдэй гол у[...] гонуудые үшөө дахин тайлбари[...] гуулха арга болгоһон байха юм[...] эй холын хараатай, тодо һонор[...] сотой дурадхалнууд бүхы дэлх[...] рэ, тэрэ тоодо ФРГ-дэ ба Бару[...] пын бусад оронуудта үргэн ол[...] ойлгогдоно, тон ехээр һайшаан[...] дэнэ. Бонндо болоһон уулзалга[...] дэхи олон түмэн хүн зоной урд[...] Громыкын хэлэһэн үгэнүүд. Бар[...] маниин ба дэлхэйн хэблэлэй т[...] тайлбарилһан ушар океанай [...] шуулай уур сухалые ехээр ор[...]

ФРГ-дэ хэгдэһэн шэнгеэр [...] хэнһөө хөөрэлдөө хэхэ шухала [...] ниие ойлгохо хүсэл эрмэлзэлэй [...] харуулагдаа гээшэ һаа, хэды [...] аша туһатай байха бэлэй. Тииг[...] һаань, бүхы дэлхэйдэ, бүхы хүн[...] тэндэ ашатай туһатай байха һ[...]

ЭЗЭРХЭН ЗОНХИЛХО ЭРМЭЛЗЭ[...]

США-гай захиргаанай үргэн эзэрхэг түримхэй политикаар һаяхан бии болгогдоһон «түбэй командовани» (сентком) гэдэгыень Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй арадууд. Африка ба Индиин океан шадарай зарим оронууд дэлхэйе эзэрхэн зонхилхо эрмэлзэл гэжэ нэрлэһэн байна. «Энэ хадаа араб орон бүхэнэй толгой дээрэ далайгдаһан жада мүн», — гээд Египедэй национальна түрүү үзэлтэй (зүүнэй тала баримталдаг) партиин орган болохо «Аль-Ахали» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Энэ хадаа ондоо оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ американ хамааралгые үргэдхэхэ ябадалда зорюулагдаһан, буу зэбсэг ехээр гаргалга ба шэнэ түхэлэй колониализмые, дээрмэдэлгын түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ зорюулагдаһан эзэрхэг түримхэй, балмад муухай үшөө нэгэ алхам мүн гээд Афганистанай гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тусхайта түлөөлэгшэд мэдүүлээ.

Үнэхөөрөө Вашингтон дэлхэйн тон ехэ районуудахи амгалан байдалда аюултай шэнэ алхам хэбэ гээшэ. Зүүн зүгтэ Пакистанһаа эхилээд баруун зүгтэ Египет хүрэтэр, хойто зүгтэ Иранһаа эхилээд урда зүгтэ Кени хүрэтэр аяар хорин шахуу гүрэнэй газар дайда дээрэ дурсагдагша командовани харата ябуулгаяа бэелүүлхэ болоно гэжэ соносхогдонхой. Вашингтон «түргэн добтолгын хүсэнүүдтэ» ородог тактическа авиациин 11 эскадрили, авиадесантна 18-дахи корпусой частьнуудые, а[...] цоор толгойлогдоһон далайн сэр[...] бан соединени болон бусад [...] дые тэрэ командованиин мэдэл[...] байна. Индиин океандахи Дие[...] аралай, Оман, Сомали, Кени [...] гүрэнүүдтэхи американ сэрэгэй [...] нууд сенткомой гол тулгуури[...] болгогдоно.

Вашингтон «түбэй командо[...] урда ямар зорилгонуудые таб[...] шэб? «Вашингтон пост» газеты[...] далнуудта харюу үгэхэдөө С[...] обороной министр Уайнбергер [...] абадаг үйлэдбэритэй газарнууды[...] гаалха зорилготой» гэжэ сэхэ [...] һэн байха юм. Ондоогоор хэлэбэ[...] тагон Америкын нефтяной мо[...] нуудай олзо оршонуудые арша[...] гаалха зуураа, нефть худалдад[...] нүүдэй арадуудые байгаалиинг[...] лигуудые ооһэдынгөө мэдэлдэ [...] ябадалда дүтэ хүргэхэгүйе ор[...]

Вашингтоной аюул ехэтэ эзэр[...] хилолгын шэнэ хараа шугамай [...] жа байхада Варшавска Договор[...] дог гүрэнүүдэй Прагада абаһа[...] тическэ декларациин уряанууд [...] хэлэгдэһэн үгэнүүд айхабтар о[...] хала хүсэтэйгөөр иигэжэ сонос[...] бэл: «Гүрэнүүдэй бэеэ даанха[...] лые хүндэлхэ, газар дайдынь б[...] рин ба хилэнүүдэйнь ойроо хү[...] байлга, хүсэ хэрэглэхэ ябада[...] саха ёһо гурим сахиха, нэгэш[...] нэй эзэрхэн зонхилхо, нүлөө до[...] ха һэдэлгэ гаргахагүй ябадал т[...]

НЭГЭ ЗЭРГЭШЭЭДЭ ОРОЛСО[...]

Японой премьер-министр Я. Накасонэ гэгшэ һүүлэй үдэрнүүдтэ США ошожо, Пентагоной урда үшөө нэгэ шэнэ буулта хэбэ. «Онсо шахардуу байдалай» тохёолдоод байгаа һаа гү, али юрэ хэлэбэл, океанай саадахи союзнигайнгаа сэрэгэй ямар нэгэ харата ааша гаргаа һаань, Алас-Дурнадахи уласхоорондын проливые хааха, агаараар добтолгодо һэргылэмжээе шангадхаха талаар хэмжээнүүдые абахабди гэжэ Японой премьер найдуулгаяа үгэһэн байха юм.

Айлшанайнгаа асарһан «бэлэгээр» Вашингтон яаха аргагүй сэдьхэлээ ханаа. Юуб гэхэдэ, Японой шэнэ бюджедтэ сэрэгэй гаргашанууд 6,5 процентээр дээшэлүүлэгдээ, США-гай сэрэгэй бүхы түрэлэй технологиие абаха гэжэ зүбшөөгдөө. Урда Корейдэ хүнгэлэлтэтэй 4 миллиард доллар урьһаламжа үгэхэ шиидхэбэри абтаа.

Хөөрэлдөөнэй хэгдэжэ байха үедэ Я. Накасонэ 1981 оной май һарада абтаһан американ-япон хамтын коммюникедэ үнэн сэхэ байһан тухайгаа Р. Гейгандэ мэдүүлээ. Тус коммюнике хадаа США ба Япон хоёрой хоорондохи «аюулгүйн договорые» НАТО-гай түхэлтэй сэрэгэй-политическэ бүлэглэл болгохо талаар түрүүшын алхам мүн гэжэ сэгнэгдэһэн гээшэ. Энээн тушаа ямаршье маргалта байхагүй гэжэ Японой премьер өөрөө этигүүлхые ехээр оролдоо. Тиигэжэ хоёр ороной хоорондохи харилсаанууд гансахан экономическа талаар б[...] сэрэгэй түсэбэй талаар «бата [...] гүнзэгы» холбоон гэжэ тайлба[...] һан байха юм.

Экономическа харилсаа х[...] талаар Вашингтондо хэгдэһэн [...] лын хөөрэлдөөнэй дүнгүүд дан[...] рагүй байба. Премьер-министр[...] ошохын урда тээхэнэ эд бараан[...] женна түлөөһэнэй тарифуудые[...] луулха талаар Токиодо сонос[...] хэмжээнүүдыень американ хүтэл[...] шэд балай хэрэгсээнгүй орхёо. [...] хэгдэжэ байһан худалдаа н[...] США-гай үлүү гаргашань айха[...] болонхой, үнгэрһэн жэлдэ тэр[...] 20-һоо дээшэ миллиард доллар[...] Гэбэшье, американ АП агентст[...] дэглэһэнэй ёһоор. США-гай х[...] лалта хэжэ байбашье, Накасон[...] лаар шэнэ буулта хэхэһээ арса[...] на.

Иимэ хараа шугам хаана [...] гээд «Асахини» редакционно [...] автор зүб сэгнэлтэ үгэнэ. Гэбэш[...] симын хохидолые дахяад үзэх[...] сэжэ байһан Япон арад ондоо[...] домжолно. «Япон эб найрамда[...] гэй бүлэглэлдэ хамаархагүй ба [...] ажаһууха замаар дабшаха ёһо[...] гээд «Ахаката» газетэ тэмдэгл[...]

Ю. РОМАН[...]
А. БИРЮ[...]
В. САПРО[...]
(Т[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Табан жэлэй ажалай алхамууд — ТАСС-ай материал. «Үглөөдэр бүтээхэб гэнгүйгөөр» — Н. Дегтяревой статья. Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой колхозниктуудай 1983 оной социалис үялгэнууд. Элдэб һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Улаан туг уряална, уялгална» — Улаан-Үдын районой зорюулһан тусхай хуудаһан (редакциин хүдэлмэрилэгшэд бэлдээ).

Гурбадахи хуудаһанда. «Шэнжэлэн зохёолгын аша үрэ» — С. Косыхай статья. Уласхоорондын байдалай долоон хоногой шэнжэлэн. Хинай саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Сэрэгшэд урагшаа дабшаа» — В. Ганшинай статья. «Проходчигуудай амжалта» — В. Жониной статья. «Удаан хүдэлхэдэ урматай» — Г. Чубуковагай статья. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Харьковай институдай студентнэрэй хоорой концерт. 10.20 —«Веселые истории» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 11.35 —«Аяншалагшадай клуб». 12.35 — Шэнэ һонин (12.40 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүдэй программа. 16.15 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». «Две тактики социал-демократии в демократической революции». 17.00 —«ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ хайшан гэжэ һургадаг бэ?». «Заһаһа барилгын флодой мэргэжэлтэдые бэлдэлгэ тухай».

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Модон дээрэ һиилэлгэ» —киноочерк. 17.40 — «Байгал» (буряадаар). 18.10 — «Сопряжение» —киноочерк. 18.30 — «Манай нэрэ хүндын ба һэшхэлэй хэрэг» гэһэн дамжуулга.

Москва. 19.00 — Уран зохёолшо В. Шкловскитой уулзалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 — «Нэрэ хүндэ ажалаар олгогдодог». В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Костромскойн улһан буд нэхэдэг комбинадай коллективэй [...] дүй дүршэл тухай. 20.40— «Солнечный ветер» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. «Встреча на горе Наран» (4-дэхи бүлэг). 22.00 «Время». 22.35 — «Ливан в огне» — телезизионно баримтата фильм. Авторынь Ф. Сейфуль-Мулюков. 23.40— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Франц хэлэн. 13.35 — Географи. 7-дохи класс. «Зүүн Европын тэгшэ газар». 14.05 — «Таанадта, түрэлхид!» 14.35 — Ботаника. 6-дахи класс. «Сэсэгтэ ургамалнууд». 14.55 —А. М. Горький. 6-дахи класс. «Үхибүүн наһан». 15.25 — «Совет гүрэнэй ба эрхын үндэһэ һууринууд». 8-дахи класс. «СССР-эй гүрэнэй засагай зургаанууд ба гүрэн түрэ хүтэлбэрилгэ». 15.35 — К. Тренев. «Любовь Яровая». 16.45 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — [...] холнууд. 17.05 — [...] байдалай хуудаһануу[...] очерк.

Москва. 17.30 — Забһарлалга. 17.45 [...] кетболоор СССР-эй [...] пионат. Эрэшүүл. [...] «Жальгирис». 18.25 — [...] саад».

Улаан-Үдэ. 19.00 — [...] раха темээр буулга[...] римтата фильмүүдэй [...] ма. 19.40 — «Манай [...] 20.10 — «Шэнэ түх[...] шизм» — баримтата [...]

Москва. 21.00 — [...] нойрсогты, багашуул[...] спасатель» — му[...] 21.15 — «Уласхоор[...] нин». 22.00 — «Время». «Моя любовь на тре[...] се» — уран һайхан[...] 24.00 —«Московская [...] жэ фехтованиин [...] дай мүрысөөн.

Редактор Р. Б. ГАУ[...]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-03, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-25, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография [...]ственного комитета Бурятской [...] делам издательств, полиграфии [...]ной торговли. Н-02307. Заказ № 20. Индекс [...]